

॥ देवी माहात्म्यम् ॥

॥ श्रीश्रीचण्डिकाध्यानम् ॥

ॐ बन्धूककुसुमाभासां पञ्चमुण्डाधिवासिनीम् ।
स्फुरच्चन्द्रकलारत्नमुकुटां मुण्डमालिनीम् ॥
त्रिनेत्रां रक्तवसनां पीनोन्नतघटस्तनीम् ।
पुस्तकं चाक्षमालां च वरं चाभयकं क्रमात् ॥
दधतीं संस्मरेन्नित्यमुत्तराम्नायमानिताम् ।

अथवा

या चण्डी मधुकैटभादिदैत्यदलनी या माहिषोन्मूलिनी
या धूम्रेक्षणचण्डमुण्डमथनी या रक्तबीजाशनी ।
शक्तिः शुम्भनिशुम्भदैत्यदलनी या सिद्धिदात्री परा
सा देवी नवकोटिमूर्तिसहिता मां पातु विश्वेश्वरी ॥

॥ अथ देवी कवचम् ॥

ॐ नमश्चण्डिकायै

मार्कण्डेय उवाच ।

ॐ यद्गुह्यं परमं लोके सर्वरक्षाकरं नृणाम् ।
यन्न कस्यचिदाख्यातं तन्मे ब्रूहि पितामह ॥ १ ॥

ब्रह्मोवाच ।

अस्ति गुह्यतमं विप्र सर्वभूतोपकारकम् ।
देव्यास्तु कवचं पुण्यं तच्छृणुष्व महामुने ॥ २ ॥
प्रथमं शैलपुत्रीति द्वितीयं ब्रह्मचारिणी ।
तृतीयं चन्द्रघण्टेति कूष्माण्डेति चतुर्थकम् ॥ ३ ॥

पञ्चमं स्कन्दमातेति षष्ठं कात्यायनी तथा ।
सप्तमं कालरात्रिश्च महागौरीति चाष्टमम् ॥ ४ ॥
नवमं सिद्धिदात्री च नवदुर्गाः प्रकीर्तिताः ।
उक्तान्येतानि नामानि ब्रह्मणैव महात्मना ॥ ५ ॥
अग्निना दह्यमानास्तु शत्रुमध्यगता रणे ।
विषमे दुर्गमे चैव भयार्ताः शरणं गताः ॥ ६ ॥
न तेषां जायते किञ्चिदशुभं रणसङ्कटे ।
आपदं न च पश्यन्ति शोकदुःखभयङ्करीम् ॥ ७ ॥
यैस्तु भक्त्या स्मृता नित्यं तेषां वृद्धिः प्रजायते ।
ये त्वां स्मरन्ति देवेशि रक्षसि तान्न संशयः ॥ ८ ॥
प्रेतसंस्था तु चामुण्डा वाराही महिषासना ।
ऐन्द्री गजसमारूढा वैष्णवी गरुडासना ॥ ९ ॥
नारसिंही महावीर्या शिवदूती महाबला ।
माहेश्वरी वृषारूढा कौमारी शिखिवाहना ॥ १० ॥

लक्ष्मीः पद्मासना देवी पद्महस्ता हरिप्रिया ।
 श्वेतरूपधरा देवी ईश्वरी वृषवाहना ॥ ११ ॥
 ब्राह्मी हंससमारूढा सर्वाभरणभूषिता ।
 इत्येता मातरः सर्वाः सर्वयोगसमन्विताः ॥ १२ ॥
 नानाभरणशोभाढ्या नानारत्नोपशोभिताः ।
 श्रेष्ठैश्च मौक्तिकैः सर्वा दिव्यहारप्रलम्बिभिः ॥ १३ ॥
 इन्द्रनीलैर्महानीलैः पद्मरागैः सुशोभनैः ।
 दृश्यन्ते रथमारूढा देव्यः क्रोधसमाकुलाः ॥ १४ ॥
 शङ्खं चक्रं गदां शक्तिं हलं च मुसलायुधम् ।
 खेटकं तोमरं चैव परशुं पाशमेव च ॥ १५ ॥
 कुन्तायुधं त्रिशूलं च शार्ङ्गमायुधमुत्तमम् ।
 दैत्यानां देहनाशाय भक्तानामभयाय च ॥ १६ ॥
 धारयन्त्यायुधानीत्थं देवानां च हिताय वै ।
 नमस्तेऽस्तु महारौद्रे महाघोरपराक्रमे ॥ १७ ॥

महाबले महोत्साहे महाभयविनाशिनि ।
 त्राहि मां देवि दुष्प्रेक्ष्ये शत्रूणां भयवर्धिनि ॥ १८ ॥
 प्राच्यां रक्षतु मामैन्द्री आग्नेय्यामग्निदेवता ।
 दक्षिणेऽवतु वाराही नैऋत्यां खड्गधारिणी ॥ १९ ॥
 प्रतीच्यां वारुणी रक्षेद्वायव्यां मृगवाहिनी ।
 उदीच्यां पातु कौबेरी ईशान्यां शूलधारिणी ॥ २० ॥
 ऊर्ध्वं ब्रह्माणी मे रक्षेदधस्ताद्वैष्णवी तथा ।
 एवं दश दिशो रक्षेच्चामुण्डा शववाहना ॥ २१ ॥
 जया मामग्रतः पातु विजया पातु पृष्ठतः ।
 अजिता वामपार्श्वे तु दक्षिणे चापराजिता ॥ २२ ॥
 शिखां मे द्योतिनी रक्षेदुमा मूर्ध्नि व्यवस्थिता ।
 मालाधरी ललाटे च भ्रुवौ रक्षेद्यशस्विनी ॥ २३ ॥
 नेत्रयोश्चित्रनेत्रा च यमघण्टा तु पार्श्वके ।
 त्रिनेत्रा च त्रिशूलेन भ्रुवोर्मध्ये च चण्डिका ॥ २४ ॥

शङ्खिनी चक्षुषोर्मध्ये श्रोत्रयोद्धारवासिनी ।
 कपोलौ कालिका रक्षेत् कर्णामूले तु शङ्करी ॥ २५ ॥
 नासिकायां सुगन्धा च उत्तरोष्ठे च चर्चिका ।
 अधरे चामृताबाला जिह्वायां च सरस्वती ॥ २६ ॥
 दन्तान् रक्षतु कौमारी कण्ठदेशे तु चण्डिका ।
 घण्टिकां चित्रघण्टा च महामाया च तालुके ॥ २७ ॥
 कामाक्षी चिबुकं रक्षेद्वाचं मे सर्वमङ्गला ।
 ग्रीवायां भद्रकाली च पृष्ठवंशे धनुर्धरी ॥ २८ ॥
 नीलग्रीवा बहिः कण्ठे नलिकां नलकूबरी ।
 स्कन्धयोः खड्गिनी रक्षेद् बाहू मे वज्रधारिणी ॥ २९ ॥
 हस्तयोर्दण्डिनी रक्षेदम्बिका चाङ्गुलीषु च ।
 नखाञ्छूलेश्वरी रक्षेत् कुक्षौ रक्षेन्नरेश्वरी ॥ ३० ॥
 स्तनौ रक्षेन्महादेवी मनःशोकविनाशिनी ।
 हृदये ललिता देवी उदरे शूलधारिणी ॥ ३१ ॥

नाभौ च कामिनी रक्षेद् गुह्यं गुह्येश्वरी तथा ।
 मेढ्रं रक्षतु दुर्गन्धा पायुं मे गुह्यवाहिनी ॥ ३२ ॥
 कट्यां भगवती रक्षेदूरु मे मेघवाहना ।
 जङ्घे महाबला रक्षेत् जानू माधवनायिका ॥ ३३ ॥
 गुल्फयोर्नारसिंही च पादपृष्ठे तु कौशिकी ।
 पादाङ्गुलीः श्रीधरी च तलं पातालवासिनी ॥ ३४ ॥
 नखान् दंष्ट्रकराली च केशांश्चैवोर्ध्वकेशिनी ।
 रोमकूपेषु कौमारी त्वचं योगीश्वरी तथा ॥ ३५ ॥
 रक्तमज्जावसामांसान्यस्थिमेदांसि पार्वती ।
 अन्त्राणि कालरात्रिश्च पित्तं च मुकुटेश्वरी ॥ ३६ ॥
 पद्मावती पद्मकोशे कफे चूडामणिस्तथा ।
 ज्वालामुखी नखज्वालामभेद्या सर्वसन्धिषु ॥ ३७ ॥
 शुक्रं ब्रह्माणी मे रक्षेच्छायां छत्रेश्वरी तथा ।
 अहङ्कारं मनो बुद्धिं रक्षेन्मे धर्मधारिणी ॥ ३८ ॥

प्राणापानौ तथा व्यानमुदानं च समानकम् ।
 वज्रहस्ता च मे रक्षेत् प्राणान् कल्याणशोभना ॥ ३९ ॥
 रसे रूपे च गन्धे च शब्दे स्पर्शे च योगिनी ।
 सत्त्वं रजस्तमश्चैव रक्षेन्नारायणी सदा ॥ ४० ॥
 आयू रक्षतु वाराही धर्म रक्षतु पार्वती ।
 यशः कीर्तिं च लक्ष्मीं च सदा रक्षतु वैष्णवी ॥ ४१ ॥
 गोत्रमिन्द्राणी मे रक्षेत् पशून् रक्षेच्च चण्डिका ।
 पुत्रान् रक्षेन्महालक्ष्मीभार्या रक्षतु भैरवी ॥ ४२ ॥
 धनेश्वरी धनं रक्षेत् कौमारी कन्यकां तथा ।
 पन्थानं सुपथा रक्षेन्मार्गं क्षेमङ्करी तथा ॥ ४३ ॥
 राजद्वारे महालक्ष्मीर्विजया सतत स्थिता ।
 रक्षाहीनं तु यत् स्थानं वर्जितं कवचेन तु ॥ ४४ ॥
 तत्सर्वं रक्ष मे देवि जयन्ती पापनाशिनी ।
 सर्वरक्षाकरं पुण्यं कवचं सर्वदा जपेत् ॥ ४५ ॥

इदं रहस्यं विप्रर्षे भक्त्या तव मयोदितम् ॥
 पादमेकं न गच्छेत् तु यदीच्छेच्छुभमात्मनः ॥ ४६ ॥
 कवचेनावृतो नित्यं यत्र यत्रैव गच्छति ।
 तत्र तत्रार्थलाभश्च विजयः सार्वकालिकः ॥ ४७ ॥
 यं यं चिन्तयते कामं तं तं प्राप्नोति निश्चितम् ।
 परमैश्वर्यमतुलं प्राप्स्यते भूतले पुमान् ॥ ४८ ॥
 निर्भयो जायते मर्त्यः सङ्ग्रामेष्वपराजितः ।
 त्रैलोक्ये तु भवेत्पूज्यः कवचेनावृतः पुमान् ॥ ४९ ॥
 इदं तु देव्याः कवचं देवानामपि दुर्लभम् ।
 यः पठेत्प्रयतो नित्यं त्रिसन्ध्यं श्रद्धयान्वितः ॥ ५० ॥
 दैवीकला भवेत्तस्य त्रैलोक्ये चापराजितः ।
 जीवेद्वर्षशतं साग्रमपमृत्युविवर्जितः ॥ ५१ ॥
 नश्यन्ति व्याधयः सर्वे लूताविस्फोटकादयः ।
 स्थावरं जङ्गमं चैव कृत्रिमं चैव यद्विषम् ॥ ५२ ॥

अभिचाराणि सर्वाणि मन्त्रयन्त्राणि भूतले ।
 भूचराः खेचराश्चैव कुलजाश्चौपदेशिकाः ॥ ५३ ॥
 सहजा कुलजा माला डाकिनी शाकिनी तथा ।
 अन्तरिक्षचरा घोरा डाकिन्यश्च महारवाः ॥ ५४ ॥
 ग्रहभूतपिशाचाश्च यक्षगन्धर्वराक्षसाः ।
 ब्रह्मराक्षसवेतालाः कूष्माण्डा भैरवादयः ॥ ५५ ॥
 नश्यन्ति दर्शनात्तस्य कवचेनावृतो हि यः ।
 मानोन्नतिर्भवेद्राज्ञस्तेजोवृद्धिः परा भवेत् ॥ ५६ ॥
 यशोवृद्धिर्भवेत् पुंसां कीर्तिवृद्धिश्च जायते ।
 तस्मात् जपेत् सदा भक्तः कवचं कामदं मुने ॥ ५७ ॥
 जपेत् सप्तशतीं चण्डीं कृत्वा तु कवचं पुरा ।
 निर्विघ्नेन भवेत् सिद्धिश्चण्डीजपसमुद्भवा ॥ ५८ ॥
 यावद्भूमण्डलं धत्ते सशैलवनकाननम् ।
 तावत्तिष्ठति मेदिन्यां सन्ततिः पुत्रपौत्रिकी ॥ ५९ ॥

देहान्ते परमं स्थानं सुरैरपि सुदुर्लभम् ।
 प्राप्नोति पुरुषो नित्यं महामायाप्रसादतः ॥ ६० ॥
 तत्र गच्छति गत्वासौ पुनश्चागमनं नहि ।
 लभते परमं स्थानं शिवेन समतां व्रजेत् ॥ ६१ ॥

॥ इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे हरिहरब्रह्मविरचितं
 देवीकवचं समाप्तम् ॥

॥ अथ अर्गलास्तोत्रम् ॥

ॐ नमश्चण्डिकायै

मार्कण्डेय उवाच ।

ॐ जय त्वं देवि चामुण्डे जय भूतापहारिणि ।
 जय सर्वगते देवि कालरात्रि नमोऽस्तु ते ॥ १ ॥
 जयन्ती मङ्गला काली भद्रकाली कपालिनी ।
 दुर्गा शिवा क्षमा धात्री स्वाहा स्वधा नमोऽस्तु ते ॥ २ ॥
 मधुकैटभविध्वंसि विधातृवरदे नमः ।
 रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ३ ॥
 महिषासुरनिर्नाशि भक्तानां सुखदे नमः ।
 रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ४ ॥

धूम्रनेत्रवधे देवि धर्मकामार्थदायिनि ।
 रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ५ ॥
 रक्तबीजवधे देवि चण्डमुण्डविनाशिनि ।
 रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ६ ॥
 निशुम्भशुम्भनिर्नाशि त्रैलोक्यशुभदे नमः ।
 रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ७ ॥
 वन्दिताङ्घ्रियुगे देवि सर्वसौभाग्यदायिनि ।
 रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ८ ॥
 अचिन्त्यरूपचरिते सर्वशत्रुविनाशिनि ।
 रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ९ ॥
 नतेभ्यः सर्वदा भक्त्या चापर्णे दुरितापहे ।
 रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १० ॥
 स्तुवद्भयो भक्तिपूर्वं त्वां चण्डिके व्याधिनाशिनि ।
 रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ ११ ॥

चण्डिके सततं युद्धे जयन्ति पापनाशिनि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १२ ॥
देहि सौभाग्यमारोग्यं देहि देवि परं सुखम् ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १३ ॥
विधेहि देवि कल्याणं विधेहि विपुलां श्रियम् ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १४ ॥
विधेहि द्विषतां नाशं विधेहि बलमुच्चकैः ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १५ ॥
सुरासुरशिरोरत्ननिघृष्टचरणोऽम्बिके ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १६ ॥
विद्यावन्तं यशस्वन्तं लक्ष्मीवन्तञ्च मां कुरु ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १७ ॥
देवि प्रचण्डदोर्दण्डदैत्यदर्पनिषूदिनि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १८ ॥

प्रचण्डदैत्यदर्पि चण्डिके प्रणताय मे ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ १९ ॥
चतुर्भुजे चतुर्वक्रसंस्तुते परमेश्वरि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २० ॥
कृष्णेन संस्तुते देवि शश्वद्भक्त्या सदाम्बिके ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २१ ॥
हिमाचलसुतानाथसंस्तुते परमेश्वरि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २२ ॥
इन्द्राणीपतिसद्भावपूजिते परमेश्वरि ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २३ ॥
देवि भक्तजनोद्दामदत्तानन्दोदयेऽम्बिके ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २४ ॥
भार्या मनोरमां देहि मनोवृत्तानुसारिणीम् ।
रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २५ ॥

तारिणि दुर्गसंसारसागरस्याचलोद्भवे ।
 रूपं देहि जयं देहि यशो देहि द्विषो जहि ॥ २६ ॥
 इदं स्तोत्रं पठित्वा तु महास्तोत्रं पठेन्नरः ।
 सप्तशतीं समाराध्य वरमाप्नोति दुर्लभम् ॥ २७ ॥

॥ इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे अर्गलास्तोत्रं समाप्तम् ॥

॥ अथ कीलकस्तोत्रम् ॥

ॐ नमश्चण्डिकायै

मार्कण्डेय उवाच ।

ॐ विशुद्धज्ञानदेहाय त्रिवेदीदिव्यचक्षुषे ।
 श्रेयःप्राप्तिनिमित्ताय नमः सोमार्धधारिणे ॥ १ ॥
 सर्वमेतद्विजानीयान्मन्त्राणामपि कीलकम् ।
 सोऽपि क्षेममवाप्नोति सततं जप्यतत्परः ॥ २ ॥
 सिद्धयन्त्युच्चाटनादीनि कर्माणि सकलान्यपि ।
 एतेन स्तुवतां देवीं स्तोत्रवृन्देन भक्तितः ॥ ३ ॥
 न मन्त्रो नौषधं तस्य न किञ्चिदपि विद्यते ।
 विना जप्येन सिद्धयेत्तु सर्वमुच्चाटनादिकम् ॥ ४ ॥

समग्राण्यपि सेत्स्यन्ति लोकशङ्कामिमां हरः ।
 कृत्वा निमन्त्रयामास सर्वमेवमिदं शुभम् ॥ ५ ॥
 स्तोत्रं वै चण्डिकायास्तु तच्च गुह्यं चकार सः ।
 समाप्नोति स पुण्येन तां यथावन्निमन्त्रणाम् ॥ ६ ॥
 सोऽपि क्षेममवाप्नोति सर्वमेव न संशयः ।
 कृष्णायां वा चतुर्दश्यामष्टम्यां वा समाहितः ॥ ७ ॥
 ददाति प्रतिगृह्णाति नान्यथैषा प्रसीदति ।
 इत्थं रूपेण कीलेन महादेवेन कीलितम् ॥ ८ ॥
 यो निष्कीलां विधायैनां चण्डीं जपति नित्यशः ।
 स सिद्धः स गणः सोऽथ गन्धर्वो जायते ध्रुवम् ॥ ९ ॥
 न चैवापाटवं तस्य भयं क्वापि न जायते ।
 नापमृत्युवशं याति मृते च मोक्षमाप्नुयात् ॥ १० ॥
 ज्ञात्वा प्रारभ्य कुर्वीत ह्यकुर्वाणो विनश्यति ।
 ततो ज्ञात्वैव सम्पूर्णमिदं प्रारभ्यते बुधैः ॥ ११ ॥

सौभाग्यादि च यत्किञ्चिद् दृश्यते ललनाजने ।
 तत्सर्वं तत्प्रसादेन तेन जप्यमिदं शुभम् ॥ १२ ॥
 शनैस्तु जप्यमानेऽस्मिन् स्तोत्रे सम्पत्तिरुच्चकैः ।
 भवत्येव समग्रापि ततः प्रारभ्यमेव तत् ॥ १३ ॥
 ऐश्वर्यं तत्प्रसादेन सौभाग्यारोग्यमेव च ।
 शत्रुहानिः परो मोक्षः स्तूयते सा न किं जनैः ॥ १४ ॥
 चण्डिकां हृदयेनापि यः स्मरेत् सततं नरः ।
 हृद्यं काममवाप्नोति हृदि देवी सदा वसेत् ॥ १५ ॥
 अग्रतोऽमुं महादेवकृतं कीलकवारणम् ।
 निष्कीलञ्च तथा कृत्वा पठितव्यं समाहितैः ॥ १६ ॥

॥ इति श्रीभगवत्याः कीलकस्तोत्रं समाप्तम् ॥

॥ देवी माहात्म्यम् ॥

॥ श्रीदुर्गायै नमः ॥

॥ अथ श्रीदुर्गासप्तशती ॥

प्रथमोऽध्यायः

विनियोगः

अस्य श्री प्रथमचरित्रस्य ब्रह्मा ऋषिः । महाकाली
देवता । गायत्री छन्दः । नन्दा शक्तिः । रक्तदन्तिका

बीजम् । अग्निस्तत्त्वम् । ऋग्वेदः स्वरूपम् ।
श्रीमहाकालीप्रीत्यर्थे प्रथमचरित्रजपे विनियोगः ।

। ध्यानम् ।

ॐ खड्गं चक्रगदेषुचापपरिघाञ्छूलं भुशुण्डीं शिरः
शङ्खं सन्दधतीं करैस्त्रिनयनां सर्वाङ्गभूषावृताम् ।
नीलाशमद्युतिमास्यपाददशकां सेवे महाकालिकां
यामस्तौत्स्वपिते हरौ कमलजो हन्तुं मधुं कौटभम् ॥

ॐ नमश्चाण्डिकायै ॥

ॐ ऐं मार्कण्डेय उवाच ॥ १ ॥

सावर्णिः सूर्यतनयो यो मनुः कथ्यतेऽष्टमः ।

निशामय तदुत्पत्तिं विस्तराद्भदतो मम ॥ २ ॥

महामायानुभावेन यथा मन्वन्तराधिपः ।

स बभूव महाभागः सावर्णिस्तनयो रवेः ॥ ३ ॥

स्वारोचिषेऽन्तरे पूर्वं चैत्रवंशसमुद्भवः ।

सुरथो नाम राजाभूत्समस्ते क्षितिमण्डले ॥ ४ ॥

तस्य पालयतः सम्यक् प्रजाः पुत्रानिवौरसान् ।

बभूवुः शत्रवो भूपाः कोलाविध्वंसिनस्तदा ॥ ५ ॥

तस्य तैरभवद् युद्धमतिप्रबलदण्डिनः ।

न्यूनैरपि स तैर्युद्धे कोलाविध्वंसिभिर्जितः ॥ ६ ॥

ततः स्वपुरमायातो निजदेशाधिपोऽभवत् ।

आक्रान्तः स महाभागस्तैस्तदा प्रबलारिभिः ॥ ७ ॥

अमात्यैर्बलिभिर्दुष्टैर्दुर्बलस्य दुरात्मभिः ।

कोशो बलं चापहतं तत्रापि स्वपुरे ततः ॥ ८ ॥

ततो मृगयाव्याजेन हतस्वाम्यः स भूपतिः ।

एकाकी हयमारुह्य जगाम गहनं वनम् ॥ ९ ॥

स तत्राश्रममद्राक्षीद्द्विजवर्यस्य मेघसः ।

प्रशान्तश्चापदाकीर्णं मुनिशिष्योपशोभितम् ॥ १० ॥

तस्थौ कञ्चित्स कालं च मुनिना तेन सत्कृतः ।

इतश्चेतश्च विचरंस्तस्मिन् मुनिवराश्रमे ॥ ११ ॥

सोऽचिन्तयत्तदा तत्र ममत्वाकृष्टमानसः ।

मत्पूर्वैः पालितं पूर्वं मया हीनं पुरं हि तत् ॥ १२ ॥

मद्भृत्यैस्तैरसद्वृत्तैर्धर्मतः पाल्यते न वा ।

न जाने स प्रधानो मे शूरो हस्ती सदामदः ॥ १३ ॥

मम वैरिवशं यातः कान् भोगानुपलप्स्यते ।

ये ममानुगता नित्यं प्रसादधनभोजनैः ॥ १४ ॥

अनुवृत्तिं ध्रुवं तेऽद्य कुर्वन्त्यन्यमहीभृताम् ।
 असम्यग्व्ययशीलैस्तैः कुर्वद्भिः सततं व्ययम् ॥ १५ ॥
 संचितः सोऽतिदुःखेन क्षयं कोशो गमिष्यति ।
 एतच्चान्यच्च सततं चिन्तयामास पार्थिवः ॥ १६ ॥
 तत्र विप्राश्रमाभ्याशे वैश्यमेकं ददर्श सः ।
 स पृष्टस्तेन कस्त्वं भो हेतुश्चागमनेऽत्र कः ॥ १७ ॥
 सशोक इव कस्मात्त्वं दुर्मना इव लक्ष्यसे ।
 इत्याकर्ण्य वचस्तस्य भूपतेः प्रणयोदितम् ॥ १८ ॥
 प्रत्युवाच स तं वैश्यः प्रश्रयावनतो नृपम् ॥ १९ ॥

वैश्य उवाच ॥ २० ॥

समाधिर्नाम वैश्योऽहमुत्पन्नो धनिनां कुले ॥ २१ ॥
 पुत्रदारैर्निरस्तश्च धनलोभादसाधुभिः ।
 विहीनश्च धनैर्दारैः पुत्रैरादाय मे धनम् ॥ २२ ॥

वनमभ्यागतो दुःखी निरस्तश्चाप्तबन्धुभिः ।
 सोऽहं न वेद्मि पुत्राणां कुशलाकुशलात्मिकाम् ॥ २३ ॥
 प्रवृत्तिं स्वजनानां च दाराणां चात्र संस्थितः ।
 किं नु तेषां गृहे क्षेममक्षेमं किं नु साम्प्रतम् ॥ २४ ॥
 कथं ते किं नु सद्वृत्ता दुर्वृत्ताः किं नु मे सुताः ॥ २५ ॥

राजोवाच ॥ २६ ॥

यैर्निरस्तो भवाँल्लुब्धैः पुत्रदारादिभिर्धनैः ॥ २७ ॥
 तेषु किं भवतः स्नेहमनुबध्नाति मानसम् ॥ २८ ॥

वैश्य उवाच ॥ २९ ॥

एवमेतद्यथा प्राह भवानस्मद्गतं वचः ॥ ३० ॥
 किं करोमि न बध्नाति मम निष्ठुरतां मनः ।
 यैः संत्यज्य पितृस्नेहं धनलुब्धैर्निराकृतः ॥ ३१ ॥

पतिस्वजनहार्दं च हार्दितेष्वेव मे मनः ।
 किमेतन्नाभिजानामि जानन्नपि महामते ॥ ३२ ॥
 यत्प्रेमप्रवणं चित्तं विगुणेष्वपि बन्धुषु ।
 तेषां कृते मे निःश्वासो दौर्मनस्यं च जायते ॥ ३३ ॥
 करोमि किं यन्न मनस्तेष्वप्रीतिषु निष्ठुरम् ॥ ३४ ॥

मार्कण्डेय उवाच ॥ ३५ ॥

ततस्तौ सहितौ विप्र तं मुनिं समुपस्थितौ ॥ ३६ ॥
 समाधिर्नाम वैश्योऽसौ स च पार्थिवसत्तमः ।
 कृत्वा तु तौ यथान्यायं यथार्हं तेन संविदम् ॥ ३७ ॥
 उपविष्टौ कथाः काश्चिच्चक्रतुर्वैश्यपार्थिवौ ॥ ३८ ॥

राजोवाच ॥ ३९ ॥

भगवंस्त्वामहं प्रष्टुमिच्छाम्येकं वदस्व तत् ॥ ४० ॥

दुःखाय यन्मे मनसः स्वचित्तायत्ततां विना ।
 ममत्वं गतराज्यस्य राज्याङ्गेष्वखिलेष्वपि ॥ ४१ ॥
 जानतोऽपि यथाज्ञस्य किमेतन्मुनिसत्तम ।
 अयं च निकृतः पुत्रैदारैर्भृत्यैस्तथोज्जितः ॥ ४२ ॥
 स्वजनेन च संत्यक्तस्तेषु हार्दी तथाप्यति ।
 एवमेष तथाहं च द्वावप्यत्यन्तदुःखितौ ॥ ४३ ॥
 दृष्टदोषेऽपि विषये ममत्वाकृष्टमानसौ ।
 तत्किमेतन्महाभाग यन्मोहो ज्ञानिनोरपि ॥ ४४ ॥
 ममास्य च भवत्येषा विवेकान्धस्य मूढता ॥ ४५ ॥

ऋषिरुवाच ॥ ४६ ॥

ज्ञानमस्ति समस्तस्य जन्तोर्विषयगोचरे ॥ ४७ ॥
 विषयाश्च महाभाग यान्ति चैवं पृथक्पृथक् ।
 दिवान्धाः प्राणिनः केचिद्रात्रावन्धास्तथापरे ॥ ४८ ॥

केचिद्दिवा तथा रात्रौ प्राणिनस्तुल्यदृष्टयः ।
 ज्ञानिनो मनुजाः सत्यं किं तु ते न हि केवलम् ॥ ४९ ॥
 यतो हि ज्ञानिनः सर्वे पशुपक्षिमृगादयः ।
 ज्ञानं च तन्मनुष्याणां यत्तेषां मृगपक्षिणाम् ॥ ५० ॥
 मनुष्याणां च यत्तेषां तुल्यमन्यत्तथोभयोः ।
 ज्ञानेऽपि सति पश्यैतान् पतङ्गाञ्छावचञ्चुषु ॥ ५१ ॥
 कणमोक्षादृतान् मोहात्पीडयमानानपि क्षुधा ।
 मानुषा मनुजव्याघ्र साभिलाषाः सुतान् प्रति ॥ ५२ ॥
 लोभात् प्रत्युपकाराय नन्वेतान् किं न पश्यसि ।
 तथापि ममतावर्त्ते मोहगर्ते निपातिताः ॥ ५३ ॥
 महामायाप्रभावेण संसारस्थितिकारिणा ।
 तन्नात्र विस्मयः कार्यो योगनिद्रा जगत्पतेः ॥ ५४ ॥
 महामाया हरेश्चैषा तया सम्मोह्यते जगत्
 ज्ञानिनामपि चेतांसि देवी भगवती हि सा ॥ ५५ ॥

बलादाकृष्य मोहाय महामाया प्रयच्छति ।
 तया विसृज्यते विश्वं जगदेतच्चराचरम् ॥ ५६ ॥
 सैषा प्रसन्ना वरदा नृणां भवति मुक्तये ।
 सा विद्या परमा मुक्तेर्हेतुभूता सनातनी ॥ ५७ ॥
 संसारबन्धहेतुश्च सैव सर्वेश्वरेश्वरी ॥ ५८ ॥

राजोवाच ॥ ५९ ॥

भगवन् का हि सा देवी महामायेति यां भवान् ॥ ६० ॥
 ब्रवीति कथमुत्पन्ना सा कर्मास्याश्च किं द्विज ।
 यत्प्रभावा च सा देवी यत्स्वरूपा यदुद्भवा ॥ ६१ ॥
 तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि त्वत्तो ब्रह्मविदां वर ॥ ६२ ॥

ऋषिरुवाच ॥ ६३ ॥

नित्यैव सा जगन्मूर्तिस्तया सर्वमिदं ततम् ॥ ६४ ॥

तथापि तत्समुत्पत्तिर्बहुधा श्रूयतां मम ।
 देवानां कार्यसिद्धयर्थमाविर्भवति सा यदा ॥ ६५ ॥
 उत्पन्नेति तदा लोके सा नित्याप्यभिधीयते ।
 योगनिद्रां यदा विष्णुर्जगत्येकार्णवीकृते ॥ ६६ ॥
 आस्तीर्य शेषमभजत् कल्पान्ते भगवान् प्रभुः ।
 तदा द्वावसुरौ घोरौ विख्यातौ मधुकैटभौ ॥ ६७ ॥
 विष्णुकर्णमलोद्भूतौ हन्तुं ब्रह्माणमुद्यतौ ।
 स नाभिकमले विष्णोः स्थितो ब्रह्मा प्रजापतिः ॥ ६८ ॥
 दृष्ट्वा तावसुरौ चोग्रौ प्रसुप्तं च जनार्दनम् ।
 तुष्टाव योगनिद्रां तामेकाग्रहृदयः स्थितः ॥ ६९ ॥
 विबोधनार्थाय हरेर्हरिनेत्रकृतालयाम् ।
 विश्वेश्वरीं जगद्धात्रीं स्थितिसंहारकारिणीम् ॥ ७० ॥
 निद्रां भगवतीं विष्णोरतुलां तेजसः प्रभुः ॥ ७१ ॥

ब्रह्मोवाच ॥ ७२ ॥

त्वं स्वाहा त्वं स्वधा त्वं हि वषट्कारः स्वरात्मिका ॥ ७३ ॥
 सुधा त्वमक्षरे नित्ये त्रिधा मात्रात्मिका स्थिता ।
 अर्धमात्रा स्थिता नित्या यानुच्चार्याविशेषतः ॥ ७४ ॥
 त्वमेव संध्या सावित्री त्वं देवि जननी परा ।
 त्वयैतद्धार्यते विश्वं त्वयैतत् सृज्यते जगत् ॥ ७५ ॥
 त्वयैतत् पाल्यते देवि त्वमत्स्यन्ते च सर्वदा ।
 विसृष्टौ सृष्टिरूपा त्वं स्थितिरूपा च पालने ॥ ७६ ॥
 तथा संहतिरूपान्ते जगतोऽस्य जगन्मये ।
 महाविद्या महामाया महामेधा महास्मृतिः ॥ ७७ ॥
 महामोहा च भवती महादेवी महेश्वरी ।
 प्रकृतिस्त्वं च सर्वस्य गुणत्रयविभाविनी ॥ ७८ ॥
 कालरात्रिर्महारात्रिर्मोहरात्रिश्च दारुणा ।
 त्वं श्रीस्त्वमीश्वरी त्वं हीस्त्वं बुद्धिर्बोधलक्षणा ॥ ७९ ॥

लज्जा पुष्टिस्तथा तुष्टिस्त्वं शान्तिः क्षान्तिरेव च ।
 खड्गिणी शूलिनी घोरा गदिनी चक्रिणी तथा ॥ ८० ॥
 शङ्खिनी चापिनी बाणभुशुण्डीपरिघायुधा ।
 सौम्या सौम्यतराशेषसौम्येभ्यस्त्वतिसुन्दरी ॥ ८१ ॥
 परापराणां परमा त्वमेव परमेश्वरी ।
 यच्च किञ्चित्त्वचिद्वस्तु सदसद्वाखिलात्मिके ॥ ८२ ॥
 तस्य सर्वस्य या शक्तिः सा त्वं किं स्तूयसे मया ।
 यया त्वया जगत्स्रष्टा जगत्पात्यत्ति यो जगत् ॥ ८३ ॥
 सोऽपि निद्रावशं नीतः कस्त्वां स्तोतुमिहेश्वरः ।
 विष्णुः शरीरग्रहणमहमीशान एव च ॥ ८४ ॥
 कारितास्ते यतोऽतस्त्वां कः स्तोतुं शक्तिमान् भवेत् ।
 सा त्वमित्थं प्रभावैः स्वैरुदारैर्देवि संस्तुता ॥ ८५ ॥
 मोहयैतौ दुराधर्षावसुरौ मधुकैटभौ ।
 प्रबोधं च जगत्स्वामी नीयतामच्युतो लघु ॥ ८६ ॥

बोधश्च क्रियतामस्य हन्तुमेतौ महासुरौ ॥ ८७ ॥
 ऋषिरुवाच ॥ ८८ ॥
 एवं स्तुता तदा देवी तामसी तत्र वेधसा ॥ ८९ ॥
 विष्णोः प्रबोधनार्थाय निहन्तुं मधुकैटभौ ।
 नेत्रास्यनासिकाबाहुहृदयेभ्यस्तथोरसः ॥ ९० ॥
 निर्गम्य दर्शने तस्थौ ब्रह्मणोऽव्यक्तजन्मनः ।
 उत्तस्थौ च जगन्नाथस्तया मुक्तो जनार्दनः ॥ ९१ ॥
 एकाण्विऽहिशयनात्ततः स ददृशे च तौ ।
 मधुकैटभौ दुरात्मानावतिवीर्यपराक्रमौ ॥ ९२ ॥
 क्रोधरक्तेक्षणवत्तुं ब्रह्माणं जनितोद्यमौ ।
 समुत्थाय ततस्ताभ्यां युयुधे भगवान् हरिः ॥ ९३ ॥
 पञ्चवर्षसहस्राणि बाहुप्रहरणो विभुः ।
 तावप्यतिबलोन्मत्तौ महामायाविमोहितौ ॥ ९४ ॥
 उक्तवन्तौ वरोऽस्मत्तो त्रियतामिति केशवम् ॥ ९५ ॥

श्रीभगवानुवाच ॥ ९६ ॥

भवेतामद्य मे तुष्टौ मम वध्यावुभावपि ॥ ९७ ॥

किमन्येन वरेणात्र एतावद्धि वृतं मया ॥ ९८ ॥

ऋषिरुवाच ॥ ९९ ॥

वञ्चिताभ्यामिति तदा सर्वमापोमयं जगत् ॥ १०० ॥

विलोक्य ताभ्यां गदितो भगवान् कमलेक्षणः ।

आवां जहि न यत्रोर्वी सलिलेन परिप्लुता ॥ १०१ ॥

ऋषिरुवाच ॥ १०२ ॥

तथेत्युक्त्वा भगवता शङ्खचक्रगदाभृता ।

कृत्वा चक्रेण वै छिन्ने जघने शिरसी तयोः ॥ १०३ ॥

एवमेषा समुत्पन्ना ब्रह्मणा संस्तुता स्वयम् ।

प्रभावमस्या देव्यास्तु भूयः शृणु वदामि ते ॥ १०४ ॥

। ऐं ॐ ।

॥ स्वस्ति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके
मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये मधुकैटभवधो नाम
प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥

द्वितीयोऽध्यायः

विनियोगः

अस्य श्री मध्यमचरित्रस्य विष्णुऋषिः ।
 श्रीमहालक्ष्मीदेवता । उष्णिक् छन्दः । शाकम्भरी
 शक्तिः । दुर्गा बीजम् । वायुस्तत्त्वम् । यजुर्वेदः
 स्वरूपम् । श्रीमहालक्ष्मीप्रीत्यर्थे मध्यमचरित्रजपे
 विनियोगः ।

। ध्यानम् ।

ॐ अक्षस्रवपरशू गदेषुकुलिशं पद्मं धनुः कुण्डिकां
 दण्डं शक्तिमसिं च चर्म जलजं घण्टां सुराभाजनम् ।

शूलं पाशसुदर्शनि च दधतीं हस्तैः प्रवालप्रभां
 सेवे सैरिभमर्दिनीमिह महालक्ष्मीं सरोजस्थिताम् ॥

ॐ ह्रीं ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

देवासुरमभूद्युद्धं पूर्णमब्दशतं पुरा ।
 महिषेऽसुराणामधिपे देवानां च पुरन्दरे ॥ २ ॥
 तत्रासुरैर्महावीर्यैर्देवसैन्यं पराजितम् ।
 जित्वा च सकलान् देवानिन्द्रोऽभून्महिषासुरः ॥ ३ ॥
 ततः पराजिता देवाः पद्मयोनिं प्रजापतिम् ।
 पुरस्कृत्य गतास्तत्र यत्रेशगरुडध्वजौ ॥ ४ ॥
 यथावृत्तं तयोस्तद्वन्महिषासुरचेष्टितम् ।
 त्रिदशाः कथयामासुर्देवाभिभवविस्तरम् ॥ ५ ॥
 सूर्येन्द्राग्न्यनिलेन्दूनां यमस्य वरुणस्य च ।
 अन्येषां चाधिकारान्स स्वयमेवाधितिष्ठति ॥ ६ ॥

स्वर्गान्निराकृताः सर्वे तेन देवगणा भुवि ।
 विचरन्ति यथा मर्त्या महिषेण दुरात्मना ॥ ७ ॥
 एतद्वः कथितं सर्वममरारिविचेष्टितम् ।
 शरणं वः प्रपन्नाः स्मो वधस्तस्य विचिन्त्यताम् ॥ ८ ॥
 इत्थं निशम्य देवानां वचांसि मधुसूदनः ।
 चकार कोपं शम्भुश्च भ्रुकुटीकुटिलाननौ ॥ ९ ॥
 ततोऽतिकोपपूर्णस्य चक्रिणो वदनात्ततः ।
 निश्चक्राम महत्तेजो ब्रह्मणः शङ्करस्य च ॥ १० ॥
 अन्येषां चैव देवानां शक्रादीनां शरीरतः ।
 निर्गतं सुमहत्तेजस्तच्चैक्यं समगच्छत ॥ ११ ॥
 अतीव तेजसः कूटं ज्वलन्तमिव पर्वतम् ।
 ददृशुस्ते सुरास्तत्र ज्वालाव्याप्तदिगन्तरम् ॥ १२ ॥
 अतुलं तत्र तत्तेजः सर्वदेवशरीरजम् ।
 एकस्थं तदभून्नारी व्याप्तलोकत्रयं त्विषा ॥ १३ ॥

यदभूच्छाम्भवं तेजस्तेनाजायत तन्मुखम् ।
 याम्येन चाभवन् केशा बाहवो विष्णुतेजसा ॥ १४ ॥
 सौम्येन स्तनयोर्युग्मं मध्यं चैन्द्रेण चाभवत् ।
 वारुणेन च जङ्घोरू नितम्बस्तेजसा भुवः ॥ १५ ॥
 ब्रह्मणस्तेजसा पादौ तदङ्गुल्योऽर्कतेजसा ।
 वसूनां च कराङ्गुल्यः कौबेरेण च नासिका ॥ १६ ॥
 तस्यास्तु दन्ताः सम्भूताः प्राजापत्येन तेजसा ।
 नयनत्रितयं जज्ञे तथा पावकतेजसा ॥ १७ ॥
 भ्रुवौ च संध्ययोस्तेजः श्रवणावनिलस्य च ।
 अन्येषां चैव देवानां सम्भवस्तेजसां शिवा ॥ १८ ॥
 ततः समस्तदेवानां तेजोराशिसमुद्भवाम् ।
 तां विलोक्य मुदं प्रापुरमरा महिषार्दिताः ।
 ततो देवा ददुस्तस्यै स्वानि स्वान्यायुधानि च ॥ १९ ॥

शूलं शूलाद्विनिष्कृष्य ददौ तस्यै पिनाकधृक् ।
 चक्रं च दत्तवान् कृष्णः समुत्पाटय स्वचक्रतः ॥ २० ॥
 शङ्खं च वरुणः शक्तिं ददौ तस्यै हुताशनः ।
 मारुतो दत्तवांश्चापं बाणपूर्णे तथेषुधी ॥ २१ ॥
 वज्रमिन्द्रः समुत्पाटय कुलिशादमराधिपः ।
 ददौ तस्यै सहस्राक्षो घण्टामैरावताद्गजात् ॥ २२ ॥
 कालदण्डाद्यमो दण्डं पाशं चाम्बुपतिर्ददौ ।
 प्रजापतिश्चाक्षमालां ददौ ब्रह्मा कमण्डलुम् ॥ २३ ॥
 समस्तरोमकूपेषु निजरश्मीन् दिवाकरः ।
 कालश्च दत्तवान् खड्गं तस्यै चर्म च निर्मलम् ॥ २४ ॥
 क्षीरोदश्रामलं हारमजरे च तथाम्बरे ।
 चूडामणिं तथा दिव्यं कुण्डले कटकानि च ॥ २५ ॥
 अर्धचन्द्रं तथा शुभ्रं केयूरान् सर्वबाहुषु ।
 नूपुरौ विमलौ तद्वद् ग्रैवेयकमनुत्तमम् ॥ २६ ॥

अङ्गुलीयकरत्नानि समस्तास्वङ्गुलीषु च ।
 विश्वकर्मा ददौ तस्यै परशुं चातिनिर्मलम् ॥ २७ ॥
 अस्त्राण्यनेकरूपाणि तथाभेद्यं च दंशनम् ।
 अम्लानपङ्कजां मालां शिरस्युरसि चापराम् ॥ २८ ॥
 अददज्जलधिस्तस्यै पङ्कजं चातिशोभनम् ।
 हिमवान् वाहनं सिंहं रत्नानि विविधानि च ॥ २९ ॥
 ददावशून्यं सुरया पानपात्रं धनाधिपः ।
 शेषश्च सर्वनागेशो महामणिविभूषितम् ॥ ३० ॥
 नागहारं ददौ तस्यै धत्ते यः पृथिवीमिमाम् ।
 अन्यैरपि सुरैर्देवी भूषणैरायुधैस्तथा ॥ ३१ ॥
 सम्मानिता ननादोच्चैः साट्टहासं मुहुर्मुहुः ।
 तस्या नादेन घोरेण कृत्स्नमापूरितं नभः ॥ ३२ ॥
 अमायतातिमहता प्रतिशब्दो महानभूत् ।
 चुक्षुभुः सकला लोकाः समुद्राश्च चकम्पिरे ॥ ३३ ॥

चचाल वसुधा चेलुः सकलाश्च महीधराः ।
 जयेति देवाश्च मुदा तामूचुः सिंहवाहिनीम् ॥ ३४ ॥
 तुष्टुवुर्मुनयश्चैनां भक्तिनम्रात्ममूर्तयः ।
 दृष्ट्वा समस्तं संच्छुब्धं त्रैलोक्यममरारयः ॥ ३५ ॥
 सन्नद्धाखिलसैन्यास्ते समुत्तस्थुरुदायुधाः ।
 आः किमेतदिति क्रोधादाभाष्य महिषासुरः ॥ ३६ ॥
 अभ्यधावत तं शब्दमशेषैरसुरैर्वृतः ।
 स ददर्श ततो देवीं व्याप्तलोकत्रयां त्विषा ॥ ३७ ॥
 पादाक्रान्त्या नतभुवं किरीटोल्लिखिताम्बराम् ।
 क्षोभिताशेषपातालां धनुर्ज्यानिःस्वनेन ताम् ॥ ३८ ॥
 दिशो भुजसहस्रेण समन्ताद्घ्राप्य संस्थिताम् ।
 ततः प्रवृते युद्धं तथा देव्या सुरद्विषाम् ॥ ३९ ॥
 शस्त्रास्त्रैर्बहुधा मुक्तैरादीपितादिगन्तरम् ।
 महिषासुरसेनानीश्चिचुराख्यो महासुरः ॥ ४० ॥

युयुधे चामरश्चान्यैश्चतुरङ्गबलान्वितः ।
 रथानामयुतैः षड्भिरुदग्राख्यो महासुरः ॥ ४१ ॥
 अयुध्यतायुतानां च सहस्रेण महाहनुः ।
 पञ्चाशद्भिश्च नियुतैरसिलोमा महासुरः ॥ ४२ ॥
 अयुतानां शतैः षड्भिर्बाष्कलो युयुधे रणे ।
 गजवाजिसहस्रौघैरनेकैः परिवारितः ॥ ४३ ॥
 वृतो रथानां कोट्या च युद्धे तस्मिन्नयुध्यत ।
 बिडालाख्योऽयुतानां च पञ्चाशद्भिरथायुतैः ॥ ४४ ॥
 युयुधे संयुगे तत्र रथानां परिवारितः ।
 अन्ये च तत्रायुतशो रथनागहयैर्वृताः ॥ ४५ ॥
 युयुधुः संयुगे देव्या सह तत्र महासुराः ।
 कोटिकोटिसहस्रैस्तु रथानां दन्तिनां तथा ॥ ४६ ॥
 हयानां च वृतो युद्धे तत्राभून्महिषासुरः ।
 तोमरैर्भिन्दिपालैश्च शक्तिभिर्मुसलैस्तथा ॥ ४७ ॥

युयुधुः संयुगे देव्या खड्गैः परशुपट्टिशैः ।
 केचिच्च चित्तिपुः शक्तीः केचित् पाशांस्तथापरे ॥ ४८ ॥
 देवीं खड्गप्रहारैस्तु ते तां हन्तुं प्रचक्रमुः ।
 सापि देवी ततस्तानि शस्त्राण्यस्त्राणि चण्डिका ॥ ४९ ॥
 लील्यैव प्रचिच्छेद निजशस्त्रास्त्रवर्षिणी ।
 अनायस्तानना देवी स्तूयमाना सुरर्षिभिः ॥ ५० ॥
 मुमोचासुरदेहेषु शस्त्राण्यस्त्राणि चेश्वरी ।
 सोऽपि क्रुद्धो धुतसटो देव्या वाहनकेसरी ॥ ५१ ॥
 चचारासुरसैन्येषु वनेष्विव हुताशनः ।
 निःश्वासान् मुमुचे यांश्च युध्यमाना रणेऽम्बिका ॥ ५२ ॥
 त एव सद्यः सम्भूता गणाः शतसहस्रशः ।
 युयुधुस्ते परशुभिर्भिन्दिपालासिपट्टिशैः ॥ ५३ ॥
 नाशयन्तोऽसुरगणान् देवीशक्त्युपबृंहिताः ।
 अवादयन्त पटहान् गणाः शङ्खांस्तथापरे ॥ ५४ ॥

मृदङ्गांश्च तथैवान्ये तस्मिन् युद्धमहोत्सवे ।
 ततो देवी त्रिशूलेन गदया शक्तिवृष्टिभिः ॥ ५५ ॥
 खड्गादिभिश्च शतशो निजघान महासुरान् ।
 पातयामास चैवान्यान् घण्टास्वनविमोहितान् ॥ ५६ ॥
 असुरान् भुवि पाशेन बद्ध्वा चान्यानकर्षयत् ।
 केचिद् द्विधाकृतास्तीक्ष्णैः खड्गपातैस्तथापरे ॥ ५७ ॥
 विपोथिता निपातेन गदया भुवि शेरते ।
 वेमुश्च केचिद्रुधिरं मुसलेन भृशं हताः ॥ ५८ ॥
 केचिन्निपतिता भूमौ भिन्नाः शूलेन वत्सि ।
 निरन्तराः शरौघेण कृताः केचिद्रणाजिरे ॥ ५९ ॥
 श्येनानुकारिणः प्राणान् मुमुचुस्त्रिदशार्दनाः ।
 केषांचिद् बाहवशिच्छन्नाशिच्छन्ग्रीवास्तथापरे ॥ ६० ॥
 शिरांसि पेतुरन्येषामन्ये मध्ये विदारिताः ।
 विच्छिन्नजङ्घास्त्वपरे पेतुरुर्व्या महासुराः ॥ ६१ ॥

एकबाह्वक्षिचरणाः केचिद्देव्या द्विधाकृताः ।
 छिन्नेऽपि चान्ये शिरसि पतिताः पुनरुत्थिताः ॥ ६२ ॥
 कबन्धा युयुधुर्देव्या गृहीतपरमायुधाः ।
 ननृतुश्चापरे तत्र युद्धे तूर्यलयाश्रिताः ॥ ६३ ॥
 कबन्धाश्छिन्नशिरसः खड्गशक्त्यृष्टिपाणयः ।
 तिष्ठ तिष्ठेति भाषन्तो देवीमन्ये महासुराः ॥ ६४ ॥
 पातितै रथनागाश्वैरसुरैश्च वसुन्धरा ।
 अगम्या साभवत्तत्र यत्राभूत् स महारणः ॥ ६५ ॥
 शोणितौघा महानद्यः सद्यस्तत्र प्रसुस्रुवुः ।
 मध्ये चासुरसैन्यस्य वारणासुरवाजिनाम् ॥ ६६ ॥
 क्षणेन तन्महासैन्यमसुराणां तथाम्बिका ।
 निन्ये क्षयं यथा वह्निस्तृणदारुमहाचयम् ॥ ६७ ॥
 स च सिंहो महानादमुत्सृजन् धुतकेसरः ।
 शरीरेभ्योऽमरारीणामसूनिव विचिन्वति ॥ ६८ ॥

देव्या गणैश्च तैस्तत्र कृतं युद्धं तथासुरैः ।
 यथैषां तुतुषुर्देवाः पुष्पवृष्टिमुचो दिवि ॥ ६९ ॥

॥ स्वस्ति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे
 देवीमाहात्म्ये महिषासुरसैन्यवधो नाम
 द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥

तृतीयोऽध्यायः

ॐ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

निहन्यमानं तत्सैन्यमवलोक्य महासुरः ।
 सेनानीश्चिह्नुरः कोपाद्ययौ योद्धुमथाम्बिकाम् ॥ २ ॥
 स देवीं शरवर्षेण ववर्ष समरेऽसुरः ।
 यथा मेरुगिरेः शृङ्गं तोयवर्षेण तोयदः ॥ ३ ॥
 तस्य छित्वा ततो देवी लीलैव शरोत्करान् ।
 जघान तुरगान्बाणैर्यन्तारं चैव वाजिनाम् ॥ ४ ॥
 चिच्छेद च धनुः सद्यो ध्वजं चातिसमुच्छृतम् ।
 विव्याध चैव गात्रेषु छिन्नधन्वानमाशुगैः ॥ ५ ॥
 सच्छिन्नधन्वा विरथो हताश्वो हतसारथिः ।
 अभ्यधावत तां देवीं खड्गचर्मधरोऽसुरः ॥ ६ ॥

सिंहमाहत्य खड्गेन तीक्ष्णधारेण मूर्धनि ।
 आजघान भुजे सव्ये देवीमप्यतिवेगवान् ॥ ७ ॥
 तस्याः खड्गो भुजं प्राप्य पफाल नृपनन्दन ।
 ततो जग्राह शूलं स कोपादरुणलोचनः ॥ ८ ॥
 चिक्षेप च ततस्तत्तु भद्रकाल्यां महासुरः ।
 जाज्वल्यमानं तेजोभी रविबिम्बमिवाम्बरात् ॥ ९ ॥
 दृष्ट्वा तदापतच्छूलं देवी शूलममुञ्चत ।
 तेन तच्छतधा नीतं शूलं स च महासुरः ॥ १० ॥
 हते तस्मिन्महावीर्ये महिषस्य चमूपतौ ।
 आजगाम गजारूढश्चामरस्त्रिदशार्दनः ॥ ११ ॥
 सोऽपि शक्तिं मुमोचाथ देव्यास्तामम्बिका द्रुतम् ।
 हुंकाराभिहतां भूमौ पातयामास निष्प्रभाम् ॥ १२ ॥
 भग्नां शक्तिं निपतितां दृष्ट्वा क्रोधसमन्वितः ।
 चिक्षेप चामरः शूलं बाणैस्तदपि साच्छिनत् ॥ १३ ॥

ततः सिंहः समुत्पत्य गजकुम्भान्तरे स्थितः ।
 बाहुयुद्धेन युयुधे तेनोच्चैस्त्रिदशारिणा ॥ १४ ॥
 युध्यमानौ ततस्तौ तु तस्मान्नागान्महीं गतौ ।
 युयुधातेऽतिसंरब्धौ प्रहारैरतिदारुणैः ॥ १५ ॥
 ततो वेगात् खमुत्पत्य निपत्य च मृगारिणा ।
 करप्रहारेण शिरश्चामरस्य पृथक् कृतम् ॥ १६ ॥
 उदग्रश्च रणे देव्या शिलावृक्षादिभिर्हतः ।
 दन्तमुष्टितलैश्चैव करालश्च निपातितः ॥ १७ ॥
 देवी क्रुद्धा गदापातैश्चूर्णयामास चोद्धतम् ।
 बाष्कलं भिन्दिपालेन बाणैस्ताम्रं तथान्धकम् ॥ १८ ॥
 उग्रास्यमुग्रवीर्यं च तथैव च महाहनुम् ।
 त्रिनेत्रा च त्रिशूलेन जघान परमेश्वरी ॥ १९ ॥
 बिडालस्यासिना कायात् पातयामास वै शिरः ।
 दुर्धरं दुर्मुखं चोभौ शरैर्निन्ये यमक्षयम् ॥ २० ॥

एवं संक्षीयमाणे तु स्वसैन्ये महिषासुरः ।
 माहिषेण स्वरूपेण त्रासयामास तान् गणान् ॥ २१ ॥
 कांश्चित्तुण्डप्रहारेण खुरक्षेपैस्तथापरान् ।
 लाङ्गलताडितांश्चान्यान् शृङ्गाभ्यां च विदारितान् ॥ २२ ॥
 वेगेन कांश्चिदपरान्नादेन भ्रमणेन च ।
 निःश्वासपवनेनान्यान्पातयामास भूतले ॥ २३ ॥
 निपात्य प्रमथानीकमभ्यधावत सोऽसुरः ।
 सिंहं हन्तुं महादेव्याः कोपं चक्रे ततोऽम्बिका ॥ २४ ॥
 सोऽपि कोपान्महावीर्यः खुरक्षुण्णमहीतलः ।
 शृङ्गाभ्यां पर्वतानुच्चांश्चिक्षेप च ननाद च ॥ २५ ॥
 वेगभ्रमणविक्षुण्णा मही तस्य व्यशीर्यत ।
 लाङ्गलेनाहतश्चाब्धिः प्लावयामास सर्वतः ॥ २६ ॥
 धुतशृङ्गविभिन्नाश्च खण्डं खण्डं ययुर्घनाः ।
 श्वासानिलास्ताः शतशो निपेतुर्नभसोऽचलाः ॥ २७ ॥

इति क्रोधसमाध्मातमापतन्तं महासुरम् ।
दृष्ट्वा सा चण्डिका कोपं तद्वधाय तदाकरोत् ॥ २८ ॥
सा क्षिप्त्वा तस्य वै पाशं तं बबन्ध महासुरम् ।
तत्याज माहिषं रूपं सोऽपि बद्धो महामृधे ॥ २९ ॥
ततः सिंहोऽभवत्सद्यो यावत्तस्याम्बिका शिरः ।
छिनत्ति तावत् पुरुषः खड्गपाणिरदृश्यत ॥ ३० ॥
तत एवाशु पुरुषं देवी चिच्छेद सायकैः ।
तं खड्गचर्मणा सार्धं ततः सोऽभून्महागजः ॥ ३१ ॥
करेण च महासिंहं तं चकर्ष जगर्ज च ।
कर्षतस्तु करं देवी खड्गेन निरकृन्तत ॥ ३२ ॥
ततो महासुरो भूयो माहिषं वपुरास्थितः ।
तथैव क्षोभयामास त्रैलोक्यं सचराचरम् ॥ ३३ ॥
ततः क्रुद्धा जगन्माता चण्डिका पानमुत्तमम् ।
पपौ पुनः पुनश्चैव जहासारुणलोचना ॥ ३४ ॥

ननर्द चासुरः सोऽपि बलवीर्यमदोद्धतः ।
विषाणाभ्यां च चिक्षेप चण्डिकां प्रति भूधरान् ॥ ३५ ॥
सा च तान्प्रहितांस्तेन चूर्णयन्ती शरोत्करैः ।
उवाच तं मदोद्धूतमुखरागाकुलाक्षरम् ॥ ३६ ॥

देव्युवाच ॥ ३७ ॥

गर्ज गर्ज क्षणं मूढ मधु यावत्पिबाम्यहम् ।
मया त्वयि हतेऽत्रैव गर्जिष्यन्त्याशु देवताः ॥ ३८ ॥

ऋषिरुवाच ॥ ३९ ॥

एवमुक्त्वा समुत्पत्य सारूढा तं महासुरम् ।
पादेनाक्रम्य कण्ठे च शूलेनैनमताडयत् ॥ ४० ॥
ततः सोऽपि पदाक्रान्तस्तया निजमुखात्तदा ।
अर्धनिष्क्रान्त एवासीद्देव्या वीर्येण संवृतः ॥ ४१ ॥

अर्धनिष्क्रान्त एवासौ युध्यमानो महासुरः ।
 तथा महासिना देव्या शिरशिच्छत्वा निपातितः ॥ ४२ ॥
 ततो हाहाकृतं सर्वं दैत्यसैन्यं ननाश तत् ।
 प्रहर्षं च परं जग्मुः सकला देवतागणाः ॥ ४३ ॥
 तुष्टुवुस्तां सुरा देवीं सहदिव्यैर्महर्षिभिः ।
 जगुर्गन्धर्वपतयो ननृतुश्चाप्सरोगणाः ॥ ४४ ॥

॥ स्वस्ति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे
 देवीमाहात्म्ये महिषासुरवधो नाम
 तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

चतुर्थोऽध्यायः

ॐ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

शक्रादयः सुरगणा निहतेऽतिवीर्ये
 तस्मिन्दुरात्मनि सुरारिबले च देव्या ।
 तां तुष्टुवुः प्रणतिनम्रशिरोधरांसा
 वाग्भिः प्रहर्षपुलकोद्गमचारुदेहाः ॥ २ ॥
 देव्या यया ततमिदं जगदात्मशक्त्या
 निःशेषदेवगणशक्तिसमूहमूर्त्या ।
 तामम्बिकामखिलदेवमहर्षिपूज्यां
 भक्त्या नताः स्म विदधातु शुभानि सा नः ॥ ३ ॥
 यस्याः प्रभावमतुलं भगवाननन्तो
 ब्रह्मा हरश्च न हि वक्तुमलं बलं च ।

सा चण्डिकाखिलजगत्परिपालनाय
 नाशाय चाशुभभयस्य मतिं करोतु ॥ ४ ॥
 या श्रीः स्वयं सुकृतिनां भवनेष्वलक्ष्मीः
 पापात्मनां कृतधियां हृदयेषु बुद्धिः ।
 श्रद्धा सतां कुलजनप्रभवस्य लज्जा
 तां त्वां नताः स्म परिपालय देवि विश्वम् ॥ ५ ॥
 किं वर्णयाम तव रूपमचिन्त्यमेतत्
 किंचातिवीर्यमसुरक्षयकारि भूरि ।
 किं चाहवेषु चरितानि तवाति यानि
 सर्वेषु देव्यसुरदेवगणादिकेषु ॥ ६ ॥
 हेतुः समस्तजगतां त्रिगुणापि दोषै-
 र्ना ज्ञायसे हरिहरादिभिरप्यपारा ।
 सर्वाश्रयाखिलमिदं जगदंशभूत-
 मव्याकृता हि परमा प्रकृतिस्त्वमाद्या ॥ ७ ॥

यस्याः समस्तसुरता समुदीरणेन
 तृप्तिं प्रयाति सकलेषु मखेषु देवि ।
 स्वाहासि वै पितृगणस्य च तृप्तिहेतु-
 रुच्चार्यसे त्वमत एव जनैः स्वधा च ॥ ८ ॥
 या मुक्तिहेतुरविचिन्त्यमहाव्रता त्वं
 अभ्यस्यसे सुनियतेन्द्रियतत्त्वसारैः ।
 मोक्षार्थिभिर्मुनिभिरस्तसमस्तदोषै-
 र्विद्यासि सा भगवती परमा हि देवि ॥ ९ ॥
 शब्दात्मिका सुविमलर्ग्यजुषां निधान-
 मुद्गीथरम्यपदपाठवतां च साम्नाम् ।
 देवि त्रयी भगवती भवभावनाय
 वार्तासि सर्वजगतां परमार्तिहन्त्री ॥ १० ॥
 मेधासि देवि विदिताखिलशास्त्रसारा
 दुर्गासि दुर्गभवसागरनौरसङ्गा ।

श्रीः कैटभारिहृदयैककृताधिवासा
 गौरी त्वमेव शशिमौलिकृतप्रतिष्ठा ॥ ११ ॥
 ईषत्सहासममलं परिपूर्णचन्द्र-
 बिम्बानुकारि कनकोत्तमकान्तिकान्तम् ।
 अत्यद्भुतं प्रहृतमात्तरुषा तथापि
 वक्रं विलोक्य सहसा महिषासुरेण ॥ १२ ॥
 दृष्ट्वा तु देवि कुपितं भ्रुकुटीकराल-
 मुद्यच्छशाङ्कसदृशच्छवि यन्न सद्यः ।
 प्राणान् मुमोच महिषस्तदतीव चित्रं
 कैर्जीव्यते हि कुपितान्तकदर्शनेन ॥ १३ ॥
 देवि प्रसीद परमा भवती भवाय
 सद्यो विनाशयसि कोपवती कुलानि ।
 विज्ञातमेतदधुनैव यदस्तमेत-
 न्नीतं बलं सुविपुलं महिषासुरस्य ॥ १४ ॥

ते सम्मता जनपदेषु धनानि तेषां
 तेषां यशांसि न च सीदति बन्धुवर्गः ।
 धन्यास्त एव निभृतात्मजभृत्यदारा
 येषां सदाभ्युदयदा भवती प्रसन्ना ॥ १५ ॥
 धर्म्याणि देवि सकलानि सदैव कर्मा-
 ग्यत्यादृतः प्रतिदिनं सुकृती करोति ।
 स्वर्गं प्रयाति च ततो भवती प्रसादा-
 ल्लोकत्रयेऽपि फलदा ननु देवि तेन ॥ १६ ॥
 दुर्गे स्मृता हरसि भीतिमशेषजन्तोः
 स्वस्थैः स्मृता मतिमतीव शुभां ददासि ।
 दारिद्र्यदुःखभयहारिणि का त्वदन्या
 सर्वोपकारकरणाय सदाद्र्चिता ॥ १७ ॥
 एभिहतैर्जगदुपैति सुखं तथैते
 कुर्वन्तु नाम नरकाय चिराय पापम् ।

संग्राममृत्युमधिगम्य दिवं प्रयान्तु
 मत्वेति नूनमहितान्विनिहंसि देवि ॥ १८ ॥
 दृष्ट्वैव किं न भवती प्रकरोति भस्म
 सर्वासुरानरिषु यत्प्रहिणोषि शस्त्रम् ।
 लोकान्प्रयान्तु रिपवोऽपि हि शस्त्रपूता
 इत्थं मतिर्भवति तेष्वहितेषुसाध्वी ॥ १९ ॥
 खड्गप्रभानिकरविस्फुरणैस्तथोग्रैः
 शूलाग्रकान्तिनिवहेन दृशोऽसुराणाम् ।
 यन्नागता विलयमंशुमदिन्दुखण्ड-
 योग्याननं तव विलोकयतां तदेतत् ॥ २० ॥
 दुर्वृत्तवृत्तशमनं तव देवि शीलं
 रूपं तथैतदविचिन्त्यमतुल्यमन्यैः ।
 वीर्यं च हन्तु हतदेवपराक्रमाणां
 वैरिष्वपि प्रकटितैव दया त्वयेत्थम् ॥ २१ ॥

केनोपमा भवतु तेऽस्य पराक्रमस्य
 रूपं च शत्रुभयकार्यतिहारि कुत्र ।
 चित्ते कृपा समरनिष्ठुरता च दृष्टा
 त्वय्येव देवि वरदे भुवनत्रयेऽपि ॥ २२ ॥
 त्रैलोक्यमेतदखिलं रिपुनाशनेन
 त्रातं त्वया समरमूर्धनि तेऽपि हत्वा ।
 नीता दिवं रिपुगणा भयमप्यपास्तम्
 अस्माकमुन्मदसुरारिभवं नमस्ते ॥ २३ ॥
 शूलेन पाहि नो देवि पाहि खड्गेन चाम्बिके ।
 घण्टास्वनेन नः पाहि चापज्यानिःस्वनेन च ॥ २४ ॥
 प्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च चण्डिके रक्ष दक्षिणे ।
 भ्रामणेनात्मशूलस्य उत्तरस्यां तथेश्वरि ॥ २५ ॥
 सौम्यानि यानि रूपाणि त्रैलोक्ये विचरन्ति ते ।
 यानि चात्यन्तघोराणि तै रक्षास्मांस्तथा भुवम् ॥ २६ ॥

खड्गशूलगदादीनि यानि चास्त्रानि तेऽम्बिके ।
करपल्लवसङ्गीनि तैरस्मान् रक्ष सर्वतः ॥ २७ ॥

ऋषिरुवाच ॥ २८ ॥

एवं स्तुता सुरैर्दिव्यैः कुसुमैर्नन्दनोद्भवैः ।
अर्चिता जगतां धात्री तथा गन्धानुलेपनैः ॥ २९ ॥
भक्त्या समस्तैस्त्रिदशैर्दिव्यैर्धूपैः सुधूपिता ।
प्राह प्रसादसुमुखी समस्तान् प्रणतान् सुरान् ॥ ३० ॥

देव्युवाच ॥ ३१ ॥

त्रियतां त्रिदशाः सर्वे यदस्मत्तोऽभिवाञ्छितम् ॥ ३२ ॥

देवा ऊचुः ॥ ३३ ॥

भगवत्या कृतं सर्वं न किञ्चिदवशिष्यते ॥ ३४ ॥

यदयं निहतः शत्रुरस्माकं महिषासुरः ।

यदि चापि वरो देयस्त्वयास्माकं महेश्वरि ॥ ३५ ॥

संस्मृता संस्मृता त्वं नो हिंसेथाः परमापदः ।
यश्च मर्त्यः स्तवैरेभिस्त्वां स्तोष्यत्यमलानने ॥ ३६ ॥
तस्य वित्तद्विर्विभवैर्धनदारादिसम्पदाम् ।
वृद्धयेऽस्मत्प्रसन्ना त्वं भवेथाः सर्वदाम्बिके ॥ ३७ ॥

ऋषिरुवाच ॥ ३८ ॥

इति प्रसादिता देवैर्जगतोऽर्थे तथात्मनः ।
तथेत्युक्त्वा भद्रकाली बभूवान्तर्हिता नृप ॥ ३९ ॥
इत्येतत्कथितं भूप सम्भूता सा यथा पुरा ।
देवी देवशरीरेभ्यो जगत्त्रयहितैषिणी ॥ ४० ॥
पुनश्च गौरीदेहात्सा समुद्भूता यथाभवत् ।
वधाय दुष्टदैत्यानां तथा शुम्भनिशुम्भयोः ॥ ४१ ॥
रक्षणाय च लोकानां देवानामुपकारिणी ।
तच्छृणुष्व मयाख्यातं यथावत्कथयामि ते ॥ ४२ ॥

। ह्रीं ॐ ।

॥ स्वस्ति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके
मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये शक्रादिस्तुतिर्नाम
चतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥

पञ्चमोऽध्यायः

विनियोगः

अस्य श्री उत्तरचरित्रस्य रुद्र ऋषिः । श्रीमहासरस्वती
देवता । अनुष्टुप् छन्दः । भीमा शक्तिः । भ्रामरी
बीजम् । सूर्यस्तत्त्वम् । सामवेदः स्वरूपम् ।
श्रीमहासरस्वतीप्रीत्यर्थे उत्तरचरित्रपाठे विनियोगः ।

। ध्यानम् ।

घण्टाशूलहलानि शङ्खमुसले चक्रं धनुः सायकं
हस्ताब्जैर्दधतीं घनान्तविलसच्छीतांशुतुल्यप्रभाम् ।

गौरीदेहसमुद्भवां त्रिजगतामाधारभूतां महा-
पूर्वामत्र सरस्वतीमनुभजे शुम्भादिदैत्यादिनीम् ॥

ॐ क्लीं ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

पुरा शुम्भनिशुम्भाभ्यामसुराभ्यां शचीपतेः ।
त्रैलोक्यं यज्ञभागाश्च हता मदबलाश्रयात् ॥ २ ॥
तावेव सूर्यतां तद्वदधिकारं तथैन्दवम् ।
कौबेरमथ याम्यं च चक्राते वरुणस्य च ॥ ३ ॥
तावेव पवनर्द्धिं च चक्रतुर्वाहिकर्म च ।
ततो देवा विनिर्धूता भ्रष्टराज्याः पराजिताः ॥ ४ ॥
हताधिकारास्त्रिदशास्ताभ्यां सर्वे निराकृताः ।
महासुराभ्यां तां देवीं संस्मरन्त्यपराजिताम् ॥ ५ ॥
तयास्माकं वरो दत्तो यथापत्सु स्मृताखिलाः ।
भवतां नाशयिष्यामि तत्क्षणात्परमापदः ॥ ६ ॥

इति कृत्वा मतिं देवा हिमवन्तं नगेश्वरम् ।
जग्मुस्तत्र ततो देवीं विष्णुमायां प्रतुष्टुवुः ॥ ७ ॥

देवा ऊचुः ॥ ८ ॥

नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः ।
नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्म ताम् ॥ ९ ॥
रौद्रायै नमो नित्यायै गौर्यै धात्र्यै नमो नमः ।
ज्योत्स्नायै चेन्दुरूपिण्यै सुखायै सततं नमः ॥ १० ॥
कल्याण्यै प्रणता वृद्ध्यै सिद्ध्यै कुर्मो नमो नमः ।
नैर्ऋत्यै भूमृतां लक्ष्म्यै शर्वाण्यै ते नमो नमः ॥ ११ ॥
दुर्गायै दुर्गपारायै सारायै सर्वकारिण्यै ।
ख्यात्यै तथैव कृष्णायै धूम्रायै सततं नमः ॥ १२ ॥
अतिसौम्यातिरौद्रायै नतास्तस्यै नमो नमः ।
नमो जगत्प्रतिष्ठायै देव्यै कृत्यै नमो नमः ॥ १३ ॥

या देवी सर्वभूतेषु विष्णुमायेति शब्दिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १४-१६ ॥
 या देवी सर्वभूतेषु चेतनेत्यभिधीयते ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ १७-१९ ॥
 या देवी सर्वभूतेषु बुद्धिरूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २०-२२ ॥
 या देवी सर्वभूतेषु निद्रारूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २३-२५ ॥
 या देवी सर्वभूतेषु क्षुधारूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २६-२८ ॥
 या देवी सर्वभूतेषु छाया रूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ २९-३१ ॥
 या देवी सर्वभूतेषु शक्तिरूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ३२-३४ ॥

या देवी सर्वभूतेषु तृष्णारूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ३५-३७ ॥
 या देवी सर्वभूतेषु क्षान्तिरूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ३८-४० ॥
 या देवी सर्वभूतेषु जातिरूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ४१-४३ ॥
 या देवी सर्वभूतेषु लज्जारूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ४४-४६ ॥
 या देवी सर्वभूतेषु शान्तिरूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ४७-४९ ॥
 या देवी सर्वभूतेषु श्रद्धारूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ५०-५२ ॥
 या देवी सर्वभूतेषु कान्तिरूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ५३-५५ ॥

या देवी सर्वभूतेषु लक्ष्मीरूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ५६-५८ ॥

या देवी सर्वभूतेषु वृत्तिरूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ५९-६१ ॥

या देवी सर्वभूतेषु स्मृतिरूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ६२-६४ ॥

या देवी सर्वभूतेषु दयारूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ६५-६७ ॥

या देवी सर्वभूतेषु तुष्टिरूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ६८-७० ॥

या देवी सर्वभूतेषु मातृरूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ७१-७३ ॥

या देवी सर्वभूतेषु भ्रान्तिरूपेण संस्थिता ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ७४-७६ ॥

इन्द्रियाणामधिष्ठात्री भूतानां चाखिलेषु या ।
 भूतेषु सततं तस्यै व्याप्त्यै देव्यै नमो नमः ॥ ७७ ॥

चित्तिरूपेण या कृत्स्नमेतद् व्याप्य स्थिता जगत् ।
 नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ ७८-८० ॥

स्तुता सुरैः पूर्वमभीष्टसंश्रया-
 तथा सुरेन्द्रेण दिनेषु सेविता ।
 करोतु सा नः शुभहेतुरीश्वरी
 शुभानि भद्राण्यभिहन्तु चापदः ॥ ८१ ॥

या साम्प्रतं चोद्धतदैत्यतापितै-
 रस्माभिरीशा च सुरैर्नमस्यते ।
 या च स्मृता तत्क्षणमेव हन्ति नः
 सर्वापदो भक्तिविनम्रमूर्तिभिः ॥ ८२ ॥

ऋषिरुवाच ॥ ८३ ॥

एवं स्तवाभियुक्तानां देवानां तत्र पार्वती ।
 स्नातुमभ्याययौ तोये जाह्नव्या नृपनन्दन ॥ ८४ ॥
 साब्रवीत्तान् सुरान् सुभूर्भवद्भिः स्तूयतेऽत्र का ।
 शरीरकोशतश्चास्याः समुद्भूताब्रवीच्छ्रवा ॥ ८५ ॥
 स्तोत्रं ममैतत्क्रियते शुम्भदैत्यनिराकृतैः ।
 देवैः समेतैः समरे निशुम्भेन पराजितैः ॥ ८६ ॥
 शरीरकोशाद्यत्तस्याः पार्वत्या निःसृताम्बिका ।
 कौशिकीति समस्तेषु ततो लोकेषु गीयते ॥ ८७ ॥
 तस्यां विनिर्गतायां तु कृष्णाभूत्सापि पार्वती ।
 कालिकेति समाख्याता हिमाचलकृताश्रया ॥ ८८ ॥
 ततोऽम्बिकां परं रूपं विभ्राणां सुमनोहरम् ।
 ददर्श चण्डो मुण्डश्च भृत्यौ शुम्भनिशुम्भयोः ॥ ८९ ॥

ताभ्यां शुम्भाय चाख्याता सातीव सुमनोहरा ।
 काप्यास्ते स्त्री महाराज भासयन्ती हिमाचलम् ॥ ९० ॥
 नैव तादृक् क्वचिद्रूपं दृष्टं केनचिदुत्तमम् ।
 ज्ञायतां काप्यसौ देवी गृह्यतां चासुरेश्वर ॥ ९१ ॥
 स्त्रीरत्नमतिचार्वङ्गी द्योतयन्ती दिशस्त्विषा ।
 सा तु तिष्ठति दैत्येन्द्र तां भवान् द्रष्टुमर्हति ॥ ९२ ॥
 यानि रत्नानि मणयो गजाश्वादीनि वै प्रभो ।
 त्रैलोक्ये तु समस्तानि साम्प्रतं भान्ति ते गृहे ॥ ९३ ॥
 ऐरावतः समानीतो गजरत्नं पुरन्दरात् ।
 पारिजाततरुश्चायं तथैवोच्चैःश्रवा हयः ॥ ९४ ॥
 विमानं हंससंयुक्तमेतत्तिष्ठति तेऽङ्गणे ।
 रत्नभूतमिहानीतं यदासीद्वेधसोऽद्भुतम् ॥ ९५ ॥
 निधिरेष महापद्मः समानीतो धनेश्वरात् ।
 किञ्जलिकनीं ददौ चाब्धिर्मालामम्लानपङ्कजाम् ॥ ९६ ॥

छत्रं ते वारुणं गेहे काञ्चनस्त्रावि तिष्ठति ।
 तथायं स्यन्दनवरो यः पुरासीत्प्रजापतेः ॥ ९७ ॥
 मृत्योरुत्क्रान्तिदा नाम शक्तिरीश त्वया हता ।
 पाशः सलिलराजस्य भ्रातुस्तव परिग्रहे ॥ ९८ ॥
 निशुम्भस्याब्धिजाताश्च समस्ता रत्नजातयः ।
 वह्निरपि ददौ तुभ्यमग्निशौचे च वाससी ॥ ९९ ॥
 एवं दैत्येन्द्र रत्नानि समस्तान्याहृतानि ते ।
 स्त्रीरत्नमेषा कल्याणी त्वया कस्मान्न गृह्यते ॥ १०० ॥

ऋषिरुवाच ॥ १०१ ॥

निशम्येति वचः शुम्भः स तदा चण्डमुण्डयोः ।
 प्रेषयामास सुग्रीवं दूतं देव्या महासुरम् ॥ १०२ ॥
 इति चेति च वक्तव्या सा गत्वा वचनान्मम ।
 यथा चाभ्येति सम्प्रीत्या तथा कार्यं त्वया लघु ॥ १०३ ॥

स तत्र गत्वा यत्रास्ते शैलोद्देशेऽतिशोभने ।
 तां च देवीं ततः प्राह श्लक्ष्णं मधुरया गिरा ॥ १०४ ॥

दूत उवाच ॥ १०५ ॥

देवि दैत्येश्वरः शुम्भस्त्रैलोक्ये परमेश्वरः ।
 दूतोऽहं प्रेषितस्तेन त्वत्सकाशमिहागतः ॥ १०६ ॥
 अव्याहताज्ञः सर्वासु यः सदा देवयोनिषु ।
 निर्जिताखिलदैत्यारिः स यदाह शृणुष्व तत् ॥ १०७ ॥
 मम त्रैलोक्यमखिलं मम देवा वशानुगाः ।
 यज्ञभागानहं सर्वानुपाश्रामि पृथक् पृथक् ॥ १०८ ॥
 त्रैलोक्ये वररत्नानि मम वश्यान्यशेषतः ।
 तथैव गजरत्नं च हतं देवेन्द्रवाहनम् ॥ १०९ ॥
 क्षीरोदमथनोद्भूतमश्वरत्नं ममामरैः ।
 उच्चैःश्रवससंज्ञं तत्प्रणिपत्य समर्पितम् ॥ ११० ॥

यानि चान्यानि देवेषु गन्धर्वेषूरगेषु च ।
 रत्नभूतानि भूतानि तानि मय्येव शोभने ॥ १११ ॥
 स्त्रीरत्नभूतां त्वां देवि लोके मन्यामहे वयम् ।
 सा त्वमस्मानुपागच्छ यतो रत्नभुजो वयम् ॥ ११२ ॥
 मां वा ममानुजं वापि निशुम्भमुरुविक्रमम् ।
 भज त्वं चञ्चलापाङ्गि रत्नभूतासि वै यतः ॥ ११३ ॥
 परमैश्वर्यमतुलं प्राप्स्यसे मत्परिग्रहात् ।
 एतद्बुद्ध्या समालोच्य मत्परिग्रहतां व्रज ॥ ११४ ॥

ऋषिरुवाच ॥ ११५ ॥

इत्युक्ता सा तदा देवी गम्भीरान्तःस्मिता जगौ ।
 दुर्गा भगवती भद्रा ययेदं धार्यते जगत् ॥ ११६ ॥

देव्युवाच ॥ ११७ ॥

सत्यमुक्तं त्वया नात्र मिथ्या किञ्चित्त्वयोदितम् ।
 त्रैलोक्याधिपतिः शुम्भो निशुम्भश्चापि तादृशः ॥ ११८ ॥

किं त्वत्र यत्प्रतिज्ञातं मिथ्या तत्क्रियते कथम् ।
 श्रूयतामल्पबुद्धित्वात्प्रतिज्ञा या कृता पुरा ॥ ११९ ॥
 यो मां जयति संग्रामे यो मे दर्पं व्यपोहति ।
 यो मे प्रतिबलो लोके स मे भर्ता भविष्यति ॥ १२० ॥
 तदागच्छतु शुम्भोऽत्र निशुम्भो वा महाबलः ।
 मां जित्वा किं चिरेणात्र पाणिं गृह्णातु मे लघु ॥ १२१ ॥

दूत उवाच ॥ १२२ ॥

अवलिप्तासि मैवं त्वं देवि ब्रूहि ममाग्रतः ।
 त्रैलोक्ये कः पुमांस्तिष्ठेदग्रे शुम्भनिशुम्भयोः ॥ १२३ ॥
 अन्येषामपि दैत्यानां सर्वे देवा न वै युधि ।
 तिष्ठन्ति सम्मुखे देवि किं पुनः स्त्री त्वमेकिका ॥ १२४ ॥
 इन्द्राद्याः सकला देवास्तस्थुर्येषां न संयुगे ।
 शुम्भादीनां कथं तेषां स्त्री प्रयास्यसि सम्मुखम् ॥ १२५ ॥

सा त्वं गच्छ मयैवोक्ता पार्श्वं शुम्भनिशुम्भयोः ।
केशाकर्षणनिर्धूतगौरवा मा गमिष्यसि ॥ १२६ ॥

देव्युवाच ॥ १२७ ॥

एवमेतद् बली शुम्भो निशुम्भश्चापितादृशः ।
किं करोमि प्रतिज्ञा मे यदनालोचिता पुरा ॥ १२८ ॥
स त्वं गच्छ मयोक्तं ते यदेतत्सर्वमादृतः ।
तदाचक्ष्वासुरेन्द्राय स च युक्तं करोतु यत् ॥ १२९ ॥

॥ स्वस्ति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे
देवीमाहात्म्ये देव्या दूतसंवादो नाम
पञ्चमोऽध्यायः ॥ ५ ॥

षष्ठोऽध्यायः

ॐ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

इत्याकर्ण्य वचो देव्याः स दूतोऽमर्षपूरितः ।
समाचष्ट समागम्य दैत्यराजाय विस्तरात् ॥ २ ॥
तस्य दूतस्य तद्वाक्यमाकर्ण्यसुरराट् ततः ।
सक्रोधः प्राह दैत्यानामधिपं धूम्रलोचनम् ॥ ३ ॥
हे धूम्रलोचनाशु त्वं स्वसैन्यपरिवारितः ।
तामानय बलाद्दुष्टां केशाकर्षणविह्वलाम् ॥ ४ ॥
तत्परित्राणदः कश्चिद्यदि वोत्तिष्ठतेऽपरः ।
स हन्तव्योऽमरो वापि यत्नो गन्धर्व एव वा ॥ ५ ॥

ऋषिरुवाच ॥ ६ ॥

तेनाज्ञप्तस्ततः शीघ्रं स दैत्यो धूम्रलोचनः ।
वृतः षष्ठ्या सहस्राणामसुराणां द्रुतं ययौ ॥ ७ ॥
स दृष्ट्वा तां ततो देवीं तुहिनाचलसंस्थिताम् ।
जगादोच्चैः प्रयाहीति मूलं शुम्भनिशुम्भयोः ॥ ८ ॥
न चेत्प्रीत्याद्य भवती मद्भर्तारमुपैष्यति ।
ततो बलान्नयाम्येष केशाकर्षणविह्वलाम् ॥ ९ ॥

देव्युवाच ॥ १० ॥

दैत्येश्वरेण प्रहितो बलवान्बलसंवृतः ।
बलान्नयसि मामेवं ततः किं ते करोम्यहम् ॥ ११ ॥

ऋषिरुवाच ॥ १२ ॥

इत्युक्तः सोऽभ्यधावत्तामसुरो धूम्रलोचनः ।
हुंकारेणैव तं भस्म सा चकाराम्बिका तदा ॥ १३ ॥

अथ क्रुद्धं महासैन्यमसुराणां तथाम्बिका ।
ववर्ष सायकैस्तीक्ष्णैस्तथा शक्तिपरश्वधैः ॥ १४ ॥
ततो धुतसटः कोपात्कृत्वा नादं सुभैरवम् ।
पपातासुरसेनायां सिंहो देव्याः स्ववाहनः ॥ १५ ॥
कांश्चित्करप्रहारेण दैत्यानास्येन चापरान् ।
आक्रान्त्या चाधरेणान्यान् जघान स महासुरान् ॥ १६ ॥
केषांचित्पाटयामास नखैः कोष्ठानि केसरी ।
तथा तलप्रहारेण शिरांसि कृतवान्पृथक् ॥ १७ ॥
विच्छिन्नबाहुशिरसः कृतास्तेन तथापरे ।
पपौ च रुधिरं कोष्ठादन्येषां धुतकेसरः ॥ १८ ॥
क्षणेन तद्वलं सर्वं क्षयं नीतं महात्मना ।
तेन केसरिणा देव्या वाहनेनातिकोपिना ॥ १९ ॥
श्रुत्वा तमसुरं देव्या निहतं धूम्रलोचनम् ।
बलं च क्षयितं कृत्स्नं देवीकेसरिणा ततः ॥ २० ॥

चुकोप दैत्याधिपतिः शुम्भः प्रस्फुरिताधरः ।
 आज्ञापयामास च तौ चण्डमुण्डौ महासुरौ ॥ २१ ॥
 हे चण्ड हे मुण्ड बलैर्बहुभिः परिवारितौ ।
 तत्र गच्छत गत्वा च सा समानीयतां लघु ॥ २२ ॥
 केशेष्वकृष्य बद्ध्वा वा यदि वः संशयो युधि ।
 तदाशेषायुधैः सर्वैरसुरैर्विनिहन्यताम् ॥ २३ ॥
 तस्यां हतायां दुष्टायां सिंहे च विनिपातिते ।
 शीघ्रमागम्यतां बद्ध्वा गृहीत्वा तामथाम्बिकाम् ॥ २४ ॥

॥ स्वस्ति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे
 देवीमाहात्म्ये शुम्भनिशुम्भसेनानीधूम्रलोचनवधो
 नाम षष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥

सप्तमोऽध्यायः

ॐ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

आज्ञप्तास्ते ततो दैत्याश्चण्डमुण्डपुरोगमाः ।
 चतुरङ्गबलोपेता ययुरभ्युद्यतायुधाः ॥ २ ॥
 ददृशुस्ते ततो देवीमीषद्धासां व्यवस्थिताम् ।
 सिंहस्योपरि शैलेन्द्रशृङ्गे महति काञ्चने ॥ ३ ॥
 ते दृष्ट्वा तां समादातुमुद्यमं चक्रुरुद्यताः ।
 आकृष्टचापासिधरास्तथान्ये तत्समीपगाः ॥ ४ ॥
 ततः कोपं चकारोच्चैरम्बिका तानरीन्प्रति ।
 कोपेन चास्या वदनं मषीवर्णमभूत्तदा ॥ ५ ॥
 भ्रुकुटीकुटिलात्तस्या ललाटफलकाद्भुतम् ।
 काली करालवदना विनिष्क्रान्तासिपाशिनी ॥ ६ ॥

विचित्रखट्वाङ्गधरा नरमालाविभूषणा ।
 द्वीपिचर्मपरीधाना शुष्कमांसातिभैरवा ॥ ७ ॥
 अतिविस्तारवदना जिह्वाललनभीषणा ।
 निमग्नारक्तनयना नादापूरितदिङ्मुखा ॥ ८ ॥
 सा वेगेनाभिपतिता घातयन्ती महासुरान् ।
 सैन्ये तत्र सुरारीणामभक्षयत तद्वलम् ॥ ९ ॥
 पाष्णिग्राहाङ्कुशग्राहयोधघण्टासमन्वितान् ।
 समादायैकहस्तेन मुखे चिक्षेप वारणान् ॥ १० ॥
 तथैव योधं तुरगै रथं सारथिना सह ।
 निक्षिप्य वक्त्रे दशनैश्चर्वयन्त्यतिभैरवम् ॥ ११ ॥
 एकं जग्राह केशेषु ग्रीवायामथ चापरम् ।
 पादेनाक्रम्य चैवान्यमुरसान्यमपोथयत् ॥ १२ ॥
 तैर्मुक्तानि च शस्त्राणि महास्त्राणि तथासुरैः ।
 मुखेन जग्राह रुषा दशनैर्मथितान्यपि ॥ १३ ॥

बलिनां तद्वलं सर्वमसुराणां दुरात्मनाम् ।
 ममर्दाभक्षयच्चान्यानन्यांश्चाताडयत्तदा ॥ १४ ॥
 असिना निहताः केचित्केचित्खट्वाङ्गताडिताः ।
 जग्मुर्विनाशमसुरा दन्ताग्राभिहतास्तथा ॥ १५ ॥
 क्षणेन तद्वलं सर्वमसुराणां निपातितम् ।
 दृष्ट्वा चण्डोऽभिदुद्राव तां कालीमतिभीषणाम् ॥ १६ ॥
 शरवर्षैर्महाभीमैर्भीमाक्षीं तां महासुरैः ।
 छादयामास चक्रैश्च मुण्डः क्षिप्तैः सहस्रशः ॥ १७ ॥
 तानि चक्रायनेकानि विशमानानि तन्मुखम् ।
 बभुर्यथार्कबिम्बानि सुबहूनि घनोदरम् ॥ १८ ॥
 ततो जहासातिरुषा भीमं भैरवनादिनी ।
 काली करालवदना दुर्दर्शदशनोज्ज्वला ॥ १९ ॥
 उत्थाय च महासिंहं देवी चण्डमधावत ।
 गृहीत्वा चास्य केशेषु शिरस्तेनासिनाच्छिनत् ॥ २० ॥

अथ मुण्डोऽभ्यधावत्तां दृष्ट्वा चण्डं निपातितम् ।
 तमप्यपातयद्भूमौ सा खड्गाभिहतं रुषा ॥ २१ ॥
 हतशेषं ततः सैन्यं दृष्ट्वा चण्डं निपातितम् ।
 मुण्डं च सुमहावीर्यं दिशो भेजे भयातुरम् ॥ २२ ॥
 शिरश्चण्डस्य काली च गृहीत्वा मुण्डमेव च ।
 प्राह प्रचण्डादृहासमिश्रमभ्येत्य चण्डिकाम् ॥ २३ ॥
 मया तवात्रोपहतौ चण्डमुण्डौ महापशू ।
 युद्धयज्ञे स्वयं शुम्भं निशुम्भं च हनिष्यसि ॥ २४ ॥

ऋषिरुवाच ॥ २५ ॥

तावानीतौ ततो दृष्ट्वा चण्डमुण्डौ महासुरौ ।
 उवाच कालीं कल्याणी ललितं चण्डिका वचः ॥ २६ ॥
 यस्माच्चण्डं च मुण्डं च गृहीत्वा त्वमुपागता ।
 चामुण्डेति ततो लोके ख्याता देवी भविष्यसि ॥ २७ ॥

॥ स्वस्ति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके
 मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये चण्डमुण्डवधो नाम
 सप्तमोऽध्यायः ॥ ७ ॥

अष्टमोऽध्यायः

ॐ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

चण्डे च निहते दैत्ये मुण्डे च विनिपातिते ।
 बहुलेषु च सैन्येषु क्षयितेष्वसुरेश्वरः ॥ २ ॥
 ततः कोपपराधीनचेताः शुम्भः प्रतापवान् ।
 उद्योगं सर्वसैन्यानां दैत्यानामादिदेश ह ॥ ३ ॥
 अद्य सर्वबलैर्दैत्याः षडशीतिरुदायुधाः ।
 कम्बूनां चतुरशीतिर्निर्यान्तु स्वबलैर्वृताः ॥ ४ ॥
 कोटिवीर्याणि पञ्चाशदसुराणां कुलानि वै ।
 शतं कुलानि धौम्राणां निर्गच्छन्तु ममाज्ञया ॥ ५ ॥
 कालका दौर्हृदा मौर्वाः कालिकेयास्तथासुराः ।
 युद्धाय सजा निर्यान्तु आज्ञया त्वरिता मम ॥ ६ ॥

इत्याज्ञाप्यासुरपतिः शुम्भो भैरवशासनः ।
 निर्जगाम महासैन्यसहस्रैर्बहुभिर्वृतः ॥ ७ ॥
 आयान्तं चण्डिका दृष्ट्वा तत्सैन्यमतिभीषणम् ।
 ज्यास्वनैः पूरयामास धरणीगगनान्तरम् ॥ ८ ॥
 ततः सिंहो महानादमतीव कृतवान्नृप ।
 घण्टास्वनेन तान्नादानम्बिका चोपबृंहयत् ॥ ९ ॥
 धनुर्ज्यासिंहघण्टानां नादापूरितदिङ्मुखा ।
 निनादैर्भीषणैः काली जिग्ये विस्तारितानना ॥ १० ॥
 तं निनादमुपश्रुत्य दैत्यसैन्यैश्चतुर्दिशम् ।
 देवी सिंहस्तथा काली सरोषैः परिवारिताः ॥ ११ ॥
 एतस्मिन्नन्तरे भूप विनाशाय सुरद्विषाम् ।
 भवायामरसिंहानामतिवीर्यबलान्विताः ॥ १२ ॥
 ब्रह्मेशगुहविष्णूनां तथेन्द्रस्य च शक्तयः ।
 शरीरेभ्यो विनिष्क्रम्य तद्रूपैश्चण्डिकां ययुः ॥ १३ ॥

यस्य देवस्य यद्रूपं यथा भूषणवाहनम् ।
 तद्वदेव हि तच्छक्तिरसुरान्योद्धुमाययौ ॥ १४ ॥
 हंसयुक्तविमानाग्रे साक्षसूत्रकमण्डलुः ।
 आयाता ब्रह्मणः शक्तिर्ब्रह्माणीत्यभिधीयते ॥ १५ ॥
 माहेश्वरी वृषारूढा त्रिशूलवरधारिणी ।
 महाहिवलया प्राप्ता चन्द्ररेखाविभूषणा ॥ १६ ॥
 कौमारी शक्तिहस्ता च मयूरवरवाहना ।
 योद्धुमभ्याययौ दैत्यानम्बिका गुह्यरूपिणी ॥ १७ ॥
 तथैव वैष्णवी शक्तिर्गरुडोपरि संस्थिता ।
 शङ्खचक्रगदाशार्ङ्गखड्गहस्ताभ्युपाययौ ॥ १८ ॥
 यज्ञवाराहमतुलं रूपं या बिभ्रतो हरेः ।
 शक्तिः साप्याययौ तत्र वाराहीं बिभ्रती तनुम् ॥ १९ ॥
 नारसिंही नृसिंहस्य बिभ्रती सदृशं वपुः ।
 प्राप्ता तत्र सटाक्षेपक्षिप्तनक्षत्रसंहतिः ॥ २० ॥

वज्रहस्ता तथैवैन्द्री गजराजोपरि स्थिता ।
 प्राप्ता सहस्रनयना यथा शक्रस्तथैव सा ॥ २१ ॥
 ततः परिवृतस्ताभिरीशानो देवशक्तिभिः ।
 हन्यन्तामसुराः शीघ्रं मम प्रीत्याह चण्डिकाम् ॥ २२ ॥
 ततो देवीशरीरात्तु विनिष्क्रान्तातिभीषणा ।
 चण्डिका शक्तिरत्युग्रा शिवाशतनिनादिनी ॥ २३ ॥
 सा चाह धूम्रजटिलमीशानमपराजिता ।
 दूत त्वं गच्छ भगवन् पार्श्वं शुम्भनिशुम्भयोः ॥ २४ ॥
 ब्रूहि शुम्भं निशुम्भं च दानवावतिगर्वितौ ।
 ये चान्ये दानवास्तत्र युद्धाय समुपस्थिताः ॥ २५ ॥
 त्रैलोक्यमिन्द्रो लभतां देवाः सन्तु हविर्भुजः ।
 यूयं प्रयात पातालं यदि जीवितुमिच्छथ ॥ २६ ॥
 बलावलेपादथ चेद्भवन्तो युद्धकाङ्क्षिणः ।
 तदागच्छत तृप्यन्तु मच्छिवाः पिशितेन वः ॥ २७ ॥

यतो नियुक्तो दौत्येन तथा देव्या शिवः स्वयम् ।
 शिवदूतीति लोकेऽस्मिंस्ततः सा ख्यातिमागता ॥ २८ ॥
 तेऽपि श्रुत्वा वचो देव्याः शर्वाख्यातं महासुराः ।
 अमर्षांपूरिता जग्मुर्यत्र कात्यायनी स्थिता ॥ २९ ॥
 ततः प्रथममेवाग्रे शरशक्त्यृष्टिवृष्टिभिः ।
 ववर्षुरुद्धतामर्षास्तां देवीममरारयः ॥ ३० ॥
 सा च तान् प्रहितान् बाणाञ्छूलशक्तिपरश्वधान् ।
 चिच्छेद लीलयाध्मातधनुमुक्तैर्महिषुभिः ॥ ३१ ॥
 तस्याग्रतस्तथा काली शूलपातविदारितान् ।
 खट्वाङ्गपोथितांश्चारीन्कुर्वती व्यचरत्तदा ॥ ३२ ॥
 कमण्डलुजलाक्षेपहतवीर्यान् हतौजसः ।
 ब्रह्माणी चाकरोच्छत्रून्येन येन स्म धावति ॥ ३३ ॥
 माहेश्वरी त्रिशूलेन तथा चक्रेण वैष्णवी ।
 दैत्याञ्जघान कौमारी तथा शक्त्यातिकोपना ॥ ३४ ॥

ऐन्द्री कुलिशपातेन शतशो दैत्यदानवाः ।
 पेतुर्विदारिताः पृथ्व्यां रुधिरौघप्रवर्षिणः ॥ ३५ ॥
 तुण्डप्रहारविध्वस्ता दंष्ट्राग्रक्षतवक्षसः ।
 वाराहमूर्त्या न्यपतंश्चक्रेण च विदारिताः ॥ ३६ ॥
 नखैर्विदारितांश्चान्यान् भक्षयन्ती महासुरान् ।
 नारसिंही चचाराजौ नादापूर्णादिगम्बरा ॥ ३७ ॥
 चण्डादृहासैरसुराः शिवदूत्यभिदूषिताः ।
 पेतुः पृथिव्यां पतितांस्तांश्चखादाथ सा तदा ॥ ३८ ॥
 इति मातृगणं क्रुद्धं मर्दयन्तं महासुरान् ।
 दृष्ट्वाभ्युपायैर्विविधैर्नेशुर्देवारिसैनिकाः ॥ ३९ ॥
 पलायनपरान्दृष्ट्वा दैत्यान्मातृगणार्दितान् ।
 योद्धुमभ्याययौ क्रुद्धो रक्तबीजो महासुरः ॥ ४० ॥
 रक्तबिन्दुर्यदा भूमौ पतत्यस्य शरीरतः ।
 समुत्पतति मेदिन्यां तत्प्रमाणो महासुरः ॥ ४१ ॥

युयुधे स गदापाणिरिन्द्रशक्त्या महासुरः ।
 ततश्चैन्द्री स्ववज्रेण रक्तबीजमताडयत् ॥ ४२ ॥
 कुलिशेनाहतस्याशु बहु सुस्त्राव शोणितम् ।
 समुत्तस्थुस्ततो योधास्तद्रूपास्तत्पराक्रमाः ॥ ४३ ॥
 यावन्तः पतितास्तस्य शरीराद्रक्तबिन्दवः ।
 तावन्तः पुरुषा जातास्तद्वीर्यबलविक्रमाः ॥ ४४ ॥
 ते चापि युयुधुस्तत्र पुरुषा रक्तसम्भवाः ।
 समं मातृभिरत्युग्रशस्त्रपातातिभीषणम् ॥ ४५ ॥
 पुनश्च वज्रपातेन क्षतमस्य शिरो यदा ।
 ववाह रक्तं पुरुषास्ततो जाताः सहस्रशः ॥ ४६ ॥
 वैष्णवी समरे चैनं चक्रेणाभिजघान ह ।
 गदया ताडयामास ऐन्द्री तमसुरेश्वरम् ॥ ४७ ॥
 वैष्णवीचक्रभिन्नस्य रुधिरस्त्रावसम्भवैः ।
 सहस्रशो जगद्घातं तत्प्रमाणैर्महासुरैः ॥ ४८ ॥

शक्त्या जघान कौमारी वाराही च तथासिना ।
 माहेश्वरी त्रिशूलेन रक्तबीजं महासुरम् ॥ ४९ ॥
 स चापि गदया दैत्यः सर्वा एवाहनत् पृथक् ।
 मातृः कोपसमाविष्टो रक्तबीजो महासुरः ॥ ५० ॥
 तस्याहतस्य बहुधा शक्तिशूलादिभिर्भुवि ।
 पपात यो वै रक्तौघस्तेनासञ्छतशोऽसुराः ॥ ५१ ॥
 तैश्चासुरासृक्सम्भूतैरसुरैः सकलं जगत् ।
 व्याप्तमासीत्ततो देवा भयमाजग्मुरुत्तमम् ॥ ५२ ॥
 तान् विषयणान् सुरान् दृष्ट्वा चण्डिका प्राहसत्वरम् ।
 उवाच कालीं चामुण्डे विस्तीर्णं वदनं कुरु ॥ ५३ ॥
 मच्छस्त्रपातसम्भूतान् रक्तबिन्दून् महासुरान् ।
 रक्तबिन्दोः प्रतीच्छ त्वं वज्रेणानेन वेगिना ॥ ५४ ॥
 भक्षयन्ती चर रणे तदुत्पन्नान्महासुरान् ।
 एवमेष क्षयं दैत्यः क्षेणरक्तो गमिष्यति ॥ ५५ ॥

भक्ष्यमाणास्त्वया चोग्रा न चोत्पत्स्यन्ति चापरे ।
 इत्युक्त्वा तां ततो देवी शूलेनाभिजघान तम् ॥ ५६ ॥
 मुखेन काली जगृहे रक्तबीजस्य शोणितम् ।
 ततोऽसावाजघानाथ गदया तत्र चण्डिकाम् ॥ ५७ ॥
 न चास्या वेदनां चक्रे गदापातोऽल्पिकामपि ।
 तस्याहतस्य देहात्तु बहु सुस्त्राव शोणितम् ॥ ५८ ॥
 यतस्ततस्तद्वज्रेण चामुण्डा सम्प्रतीच्छति ।
 मुखे समुद्रता येऽस्या रक्तपातान्महासुराः ॥ ५९ ॥
 तांश्चखादाथ चामुण्डा पपौ तस्य च शोणितम् ।
 देवी शूलेन वज्रेण बाणैरसिभिर्ऋष्टिभिः ॥ ६० ॥
 जघान रक्तबीजं तं चामुण्डापीतशोणितम् ।
 स पपात महीपृष्ठे शस्त्रसङ्घसमाहतः ॥ ६१ ॥
 नीरक्तश्च महीपाल रक्तबीजो महासुरः ।
 ततस्ते हर्षमतुलमवापुस्त्रिदशा नृप ॥ ६२ ॥

तेषां मातृगणो जातो ननर्तासृङ्मदोद्धतः ॥ ६३ ॥

॥ स्वस्ति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके
 मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये रक्तबीजवधो
 नामाष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥

नवमोऽध्यायः

ॐ राजोवाच ॥ १ ॥

विचित्रमिदमाख्यातं भगवन् भवता मम ।

देव्याश्चरितमाहात्म्यं रक्तबीजवधाश्रितम् ॥ २ ॥

भूयश्चेच्छाम्यहं श्रोतुं रक्तबीजे निपातिते ।

चकार शुम्भो यत्कर्म निशुम्भश्चातिकोपनः ॥ ३ ॥

ऋषिरुवाच ॥ ४ ॥

चकार कोपमतुलं रक्तबीजे निपातिते ।

शुम्भासुरो निशुम्भश्च हतेष्वन्येषु चाहवे ॥ ५ ॥

हन्यमानं महासैन्यं विलोक्यामर्षमुद्वहन् ।

अभ्यधावन्निशुम्भोऽथ मुख्ययासुरसेनया ॥ ६ ॥

तस्याग्रतस्तथा पृष्ठे पार्श्वयोश्च महासुराः ।

संदष्टौष्ठपुटाः क्रुद्धा हन्तुं देवीमुपाययुः ॥ ७ ॥

आजगाम महावीर्यः शुम्भोऽपि स्वबलैर्वृतः ।

निहन्तुं चण्डिकां कोपात्कृत्वा युद्धं तु मातृभिः ॥ ८ ॥

ततो युद्धमतीवासीद्देव्या शुम्भनिशुम्भयोः ।

शरवर्षमतीवोग्रं मेघयोरिव वर्षतोः ॥ ९ ॥

चिच्छेदास्ताञ्छरांस्ताभ्यां चण्डिका स्वशरोत्करैः ।

ताडयामास चाङ्गेषु शस्त्रौघैरसुरेश्वरौ ॥ १० ॥

निशुम्भो निशितं खड्गं चर्म चादाय सुप्रभम् ।

अताडयन्मूर्ध्नि सिंहं देव्या वाहनमुत्तमम् ॥ ११ ॥

ताडिते वाहने देवी क्षुरप्रेणासिमुत्तमम् ।

निशुम्भस्याशु चिच्छेद चर्म चाप्यष्टचन्द्रकम् ॥ १२ ॥

छिन्ने चर्मणि खड्गे च शक्तिं चिक्षेप सोऽसुरः ।

तामप्यस्य द्विधा चक्रे चक्रेणाभिमुखागताम् ॥ १३ ॥

कोपाध्मातो निशुम्भोऽथ शूलं जग्राह दानवः ।
 आयातं मुष्टिपातेन देवी तच्चाप्यचूर्णयत् ॥ १४ ॥
 आविध्याथ गदां सोऽपि चिक्षेप चण्डिकां प्रति ।
 सापि देव्यास् त्रिशूलेन भिन्ना भस्मत्वमागता ॥ १५ ॥
 ततः परशुहस्तं तमायान्तं दैत्यपुङ्गवम् ।
 आहत्य देवी बाणौघैरपातयत भूतले ॥ १६ ॥
 तस्मिन्निपतिते भूमौ निशुम्भे भीमविक्रमे ।
 भ्रातर्यतीव संक्रुद्धः प्रययौ हन्तुमम्बिकाम् ॥ १७ ॥
 स रथस्थस्तथात्युच्चैर्गृहीतपरमायुधैः ।
 भुजैरष्टाभिरतुलैर्व्याप्याशेषं बभौ नभः ॥ १८ ॥
 तमायान्तं समालोक्य देवी शङ्खमवादयत् ।
 ज्याशब्दं चापि धनुषश्चकारातीव दुःसहम् ॥ १९ ॥
 पूरयामास ककुभो निजघण्टास्वनेन च ।
 समस्तदैत्यसैन्यानां तेजोवधविधायिना ॥ २० ॥

ततः सिंहो महानादैस्त्याजितेभमहामदैः ।
 पूरयामास गगनं गां तथैव दिशो दश ॥ २१ ॥
 ततः काली समुत्पत्य गगनं दमामताडयत् ।
 कराभ्यां तन्निनादेन प्राक्स्वनास्ते तिरोहिताः ॥ २२ ॥
 अट्टाट्टहासमशिवं शिवदूती चकार ह ।
 वैः शब्दैरसुरास्त्रेसुः शुम्भः कोपं परं ययौ ॥ २३ ॥
 दुरात्मंस्तिष्ठ तिष्ठेति व्याजहाराम्बिका यदा ।
 तदा जयेत्यभिहितं देवैराकाशसंस्थितैः ॥ २४ ॥
 शुम्भेनागत्य या शक्तिर्मुक्ता ज्वालातिभीषणा ।
 आयान्ती वह्निकूटाभा सा निरस्ता महोल्कया ॥ २५ ॥
 सिंहनादेन शुम्भस्य व्याप्तं लोकत्रयान्तरम् ।
 निर्घातनिःस्वनो घोरो जितवानवनीपते ॥ २६ ॥
 शुम्भमुक्ताञ्छरान्देवी शुम्भस्तत्प्रहिताञ्छरान् ।
 चिच्छेद स्वशरैरुग्रैः शतशोऽथ सहस्रशः ॥ २७ ॥

ततः सा चण्डिका क्रुद्धा शूलेनाभिजघान तम् ।
 स तदाभिहतो भूमौ मूर्च्छितो निपपात ह ॥ २८ ॥
 ततो निशुम्भः सम्प्राप्य चेतनामात्तकार्मुकः ।
 आजघान शरैर्देवीं कालीं केसरिणं तथा ॥ २९ ॥
 पुनश्च कृत्वा बाहूनामयुतं दनुजेश्वरः ।
 चक्रायुधेन दितिजश्लादयामास चण्डिकाम् ॥ ३० ॥
 ततो भगवती क्रुद्धा दुर्गा दुर्गार्तिनाशिनी ।
 चिच्छेद देवी चक्राणि स्वशरैः सायकांश्च तान् ॥ ३१ ॥
 ततो निशुम्भो वेगेन गदामादाय चण्डिकाम् ।
 अभ्यधावत वै हन्तुं दैत्यसैन्यसमावृतः ॥ ३२ ॥
 तस्यापतत एवाशु गदां चिच्छेद चण्डिका ।
 खड्गेन शितधारेण स च शूलं समाददे ॥ ३३ ॥
 शूलहस्तं समायान्तं निशुम्भममरार्दनम् ।
 हृदि विव्याध शूलेन वेगाविद्धेन चण्डिका ॥ ३४ ॥

भिन्नस्य तस्य शूलेन हृदयान्निःसृतोऽपरः ।
 महाबलो महावीर्य्यस्तिष्ठेति पुरुषो वदन् ॥ ३५ ॥
 तस्य निष्क्रामतो देवी प्रहस्य स्वनवत्ततः ।
 शिरश्चिच्छेद खड्गेन ततोऽसावपतद्भुवि ॥ ३६ ॥
 ततः सिंहश्चखादोग्रदंष्ट्राक्षुण्णशिरोधरान् ।
 असुरांस्तांस्तथा काली शिवदूती तथापरान् ॥ ३७ ॥
 कौमारीशक्तिनिर्भिन्नाः केचिन्नेशुर्महासुराः ।
 ब्रह्माणीमन्त्रपूतेन तोयेनान्ये निराकृताः ॥ ३८ ॥
 माहेश्वरीत्रिशूलेन भिन्नाः पेतुस्तथापरे ।
 वाराहीतुण्डघातेन केचिच्चूर्णीकृता भुवि ॥ ३९ ॥
 खण्डं खण्डं च चक्रेण वैष्णव्या दानवाः कृताः ।
 वज्रेण चैन्द्रीहस्ताग्रविमुक्तेन तथापरे ॥ ४० ॥
 केचिद्विनेशुरसुराः केचिन्नष्टा महाहवात् ।
 भक्षिताश्चापरे कालीशिवदूतीमृगाधिपैः ॥ ४१ ॥

॥ स्वस्ति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके
मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये निशुम्भवधो नाम
नवमोऽध्यायः ॥ ९ ॥

दशमोऽध्यायः

ॐ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

निशुम्भं निहतं दृष्ट्वा भ्रातरं प्राणसम्मितम् ।
हन्यमानं बलं चैव शुम्भः क्रुद्धोऽब्रवीद्वचः ॥ २ ॥
बलावलेपदुष्टे त्वं मा दुर्गे गर्वमावह ।
अन्यासां बलमाश्रित्य युद्धयसे चातिमानिनी ॥ ३ ॥

देव्युवाच ॥ ४ ॥

एकैवाहं जगत्यत्र द्वितीया का ममापरा ।
पश्यैता दुष्ट मय्येव विशन्त्यो मद्विभूतयः ॥ ५ ॥
ततः समस्तास्ता देव्यो ब्रह्माणीप्रमुखा लयम् ।
तस्या देव्यास्तनौ जग्मुरेकैवासीत्तदाम्बिका ॥ ६ ॥

देव्युवाच ॥ ७ ॥

अहं विभूत्या बहुभिरिह रूपैर्यदास्थिता ।
तत्संहतं मयैकैव तिष्ठाम्याजौ स्थिरो भव ॥ ८ ॥

ऋषिरुवाच ॥ ९ ॥

ततः प्रवृते युद्धं देव्याः शुम्भस्य चोभयोः ।
पश्यतां सर्वदेवानामसुराणां च दारुणम् ॥ १० ॥
शरवर्षैः शितैः शस्त्रैस्तथा चास्त्रैः सुदारुणैः ।
तयोर्युद्धमभूद्भूयः सर्वलोकभयङ्करम् ॥ ११ ॥
दिव्यान्यस्त्राणि शतशो मुमुचे यान्यथाम्बिका ।
बभञ्ज तानि दैत्येन्द्रस्तत्प्रतीघातकर्तृभिः ॥ १२ ॥
मुक्तानि तेन चास्त्राणि दिव्यानि परमेश्वरी ।
बभञ्ज लीलयैवोग्रहुङ्कारोच्चारणादिभिः ॥ १३ ॥
ततः शरशतैर्देवीमाच्छादयत सोऽसुरः ।
सापि तत्कुपिता देवी धनुश्चिच्छेद चेषुभिः ॥ १४ ॥

छिन्ने धनुषि दैत्येन्द्रस्तथा शक्तिमथाददे ।
चिच्छेद देवी चक्रेण तामप्यस्य करे स्थिताम् ॥ १५ ॥
ततः खड्गमुपादाय शतचन्द्रं च भानुमत् ।
अभ्यधा वत तां देवीं दैत्यानामधिपेश्वरः ॥ १६ ॥
तस्यापतत एवाशु खड्गं चिच्छेद चण्डिका ।
धनुर्मुक्तैः शितैर्बाणैश्चर्म चार्ककरामलम् ।
अश्वांश्च पातयामास रथं सारथिना सह ॥ १७ ॥
हताश्वः स तदा दैत्यश्छिन्नधन्वा विसारथिः ।
जग्राह मुद्गरं घोरमम्बिकानिधनोद्यतः ॥ १८ ॥
चिच्छेदापततस्तस्य मुद्गरं निशितैः शरैः ।
तथापि सोऽभ्यधावत्तां मुष्टिमुद्यम्य वेगवान् ॥ १९ ॥
स मुष्टिं पातयामास हृदये दैत्यपुङ्गवः ।
देव्यास्तं चापि सा देवी तलेनोरस्यताडयत् ॥ २० ॥

तलप्रहाराभिहतो निपपात महीतले ।
 स दैत्यराजः सहसा पुनरेव तथोत्थितः ॥ २१ ॥
 उत्पत्य च प्रगृह्योच्चैर्देवीं गगनमास्थितः ।
 तत्रापि सा निराधारा युयुधे तेन चण्डिका ॥ २२ ॥
 नियुद्धं खे तदा दैत्यश्चण्डिका च परस्परम् ।
 चक्रतुः प्रथमं सिद्धमुनिविस्मयकारकम् ॥ २३ ॥
 ततो नियुद्धं सुचिरं कृत्वा तेनाम्बिका सह ।
 उत्पाट्य भ्रामयामास चित्तेप धरणीतले ॥ २४ ॥
 स क्षिप्तो धरणीं प्राप्य मुष्टिमुद्यम्य वेगवान् ।
 अभ्यधावत दुष्टात्मा चण्डिकानिधनेच्छया ॥ २५ ॥
 तमायान्तं ततो देवी सर्वदैत्यजनेश्वरम् ।
 जगत्यां पातयामास भित्त्वा शूलेन वक्षसि ॥ २६ ॥
 स गतासुः पपातोर्व्यां देवी शूलाग्रविक्षतः ।
 चालयन् सकलां पृथ्वीं साब्धिद्वीपां सपर्वताम् ॥ २७ ॥

ततः प्रसन्नमखिलं हते तस्मिन् दुरात्मनि ।
 जगत्स्वास्थ्यमतीवाप निर्मलं चाभवन्नभः ॥ २८ ॥
 उत्पातमेघाः सोल्का ये प्रागासंस्ते शमं ययुः ।
 सरितो मार्गवाहिन्यस्तथासंस्तत्र पातिते ॥ २९ ॥
 ततो देवगणाः सर्वे हर्षनिर्भरमानसाः ।
 बभूवुर्निहते तस्मिन् गन्धर्वा ललितं जगुः ॥ ३० ॥
 अवादयंस्तथैवान्ये ननृतुश्चाप्सरोगणाः ।
 ववुः पुण्यास्तथा वाताः सुप्रभोऽभूद्दिवाकरः ॥ ३१ ॥
 जज्वलुश्चाग्नयः शान्ताः शान्ता दिग्जनितस्वनाः ॥ ३२ ॥

॥ स्वस्ति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके
 मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये शुम्भवधो नाम
 दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥

एकादशोऽध्यायः

ॐ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

देव्या हते तत्र महासुरेन्द्रे

सेन्द्राः सुरा वह्निपुरोगमास्ताम् ।

कात्यायनीं तुष्टुवुरिष्टलाभाद्

विकाशिवक्राब्जविकाशिताशाः ॥ २ ॥

देवि प्रपन्नार्तिहरे प्रसीद

प्रसीद मातर्जगतोऽखिलस्य ।

प्रसीद विश्वेश्वरि पाहि विश्वं

त्वमीश्वरी देवि चराचरस्य ॥ ३ ॥

आधारभूता जगतस्त्वमेका

महीस्वरूपेण यतः स्थितासि ।

अपां स्वरूपस्थितया त्वयैत-

दाप्यायते कृत्स्नमलङ्घ्यवीर्ये ॥ ४ ॥

त्वं वैष्णवीशक्तिरनन्तवीर्या

विश्वस्य बीजं परमासि माया ।

सम्मोहितं देवि समस्तमेतत्

त्वं वै प्रसन्ना भुवि मुक्तिहेतुः ॥ ५ ॥

विद्याः समस्तास्तव देवि भेदाः

स्त्रियः समस्ताः सकला जगत्सु ।

त्वयैकया पूरितमम्बयैतत्

का ते स्तुतिः स्तव्यपरापरोक्तिः ॥ ६ ॥

सर्वभूता यदा देवी भुक्तिमुक्तिप्रदायिनी ।

त्वं स्तुता स्तुतये का वा भवन्तु परमोक्तयः ॥ ७ ॥

सर्वस्य बुद्धिरूपेण जनस्य हृदि संस्थिते ।

स्वर्गापवर्गदि देवि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ ८ ॥

कलाकाष्ठादिरूपेण परिणामप्रदायिनि ।
 विश्वस्योपरतौ शक्ते नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ ९ ॥
 सर्वमङ्गलमाङ्गल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके ।
 शरण्ये त्र्यम्बके गौरि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १० ॥
 सृष्टिस्थितिविनाशानां शक्तिभूते सनातनि ।
 गुणाश्रये गुणमये नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ ११ ॥
 शरणागतदीनार्तपरित्राणपरायणे ।
 सर्वस्यार्तिहरे देवि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १२ ॥
 हंसयुक्तविमानस्थे ब्रह्माणीरूपधारिणि ।
 कौशाम्भःक्षरिके देवि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १३ ॥
 त्रिशूलचन्द्राहिधरे महावृषभवाहिनि ।
 माहेश्वरीस्वरूपेण नारायणि नमोऽस्तुते ॥ १४ ॥
 मयूरकुक्कुटवृते महाशक्तिधरेऽनघे ।
 कौमारीरूपसंस्थाने नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १५ ॥

शङ्खचक्रगदाशार्ङ्गगृहीतपरमायुधे ।
 प्रसीद वैष्णवीरूपे नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १६ ॥
 गृहीतोग्रमहाचक्रे दंष्ट्रोद्धृतवसुन्धरे ।
 वराहरूपिणि शिवे नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १७ ॥
 नृसिंहरूपेणोग्रेण हन्तुं दैत्यान् कृतोद्यमे ।
 त्रैलोक्यत्राणसहिते नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १८ ॥
 किरीटिनि महावज्रे सहस्रनयनोज्ज्वले ।
 वृत्रप्राणहरे चैन्द्रि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ १९ ॥
 शिवदूतीस्वरूपेण हतदैत्यमहाबले ।
 घोररूपे महारावे नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ २० ॥
 दंष्ट्राकरालवदने शिरोमालाविभूषणे ।
 चामुण्डे मुण्डमथने नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ २१ ॥
 लक्ष्मि लज्जे महाविद्ये श्रद्धे पुष्टि स्वधे ध्रुवे ।
 महारात्रि महामाये नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ २२ ॥

मेधे सरस्वति वरे भूति बाभ्रवि तामसि ।
 नियते त्वं प्रसीदेशे नारायणि नमोऽस्तुते ॥ २३ ॥
 सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वशक्तिसमन्विते ।
 भयेभ्यस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि नमोऽस्तु ते ॥ २४ ॥
 एतत्ते वदनं सौम्यं लोचनत्रयभूषितम् ।
 पातु नः सर्वभूतेभ्यः कात्यायनि नमोऽस्तु ते ॥ २५ ॥
 ज्वालाकरालमत्युग्रमशेषासुरसूदनम् ।
 त्रिशूलं पातु नो भीतेर्भद्रकालि नमोऽस्तु ते ॥ २६ ॥
 हिनस्ति दैत्यतेजांसि स्वनेनापूर्य या जगत् ।
 सा घण्टा पातु नो देवि पापेभ्यो नः सुतानिव ॥ २७ ॥
 असुरासृग्वसापङ्कचर्चितस्ते करोज्ज्वलः ।
 शुभाय खड्गो भवतु चण्डिके त्वां नता वयम् ॥ २८ ॥
 रोगानशेषानपहंसि तुष्टा
 रुष्टा तु कामान् सकलानभीष्टान् ।

त्वामाश्रितानां न विपन्नराणां
 त्वामाश्रिता ह्याश्रयतां प्रयान्ति ॥ २९ ॥
 एतत्कृतं यत्कदनं त्वयाद्य
 धर्मद्विषां देवि महासुराणाम् ।
 रूपैरनेकैर्बहुधात्ममूर्तिं
 कृत्वाम्बिके तत्प्रकरोति कान्या ॥ ३० ॥
 विद्यासु शास्त्रेषु विवेकदीपे-
 ष्वाद्येषु वाक्येषु च का त्वदन्या ।
 ममत्वगर्तेऽतिमहान्धकारे
 विभ्रामयत्येतदतीव विश्वम् ॥ ३१ ॥
 रक्षांसि यत्रोग्रविषाश्च नागा
 यत्रारयो दस्युबलानि यत्र ।
 दावानलो यत्र तथाब्धिमध्ये
 तत्र स्थिता त्वं परिपासि विश्वम् ॥ ३२ ॥

विश्वेश्वरि त्वं परिपासि विश्वं

विश्वात्मिका धारयसीह विश्वम् ।

विश्वेशवन्द्या भवती भवन्ति

विश्वाश्रया ये त्वयि भक्तिनम्राः ॥ ३३ ॥

देवि प्रसीद परिपालय नोऽरिभीते-

नित्यं यथासुरवधादधुनैव सद्यः ।

पापानि सर्वजगतां प्रशमं नयाशु

उत्पातपाकजनितांश्च महोपसर्गान् ॥ ३४ ॥

प्रणतानां प्रसीद त्वं देवि विश्वार्तिहारिणि ।

त्रैलोक्यवासिनामीड्ये लोकानां वरदा भव ॥ ३५ ॥

देव्युवाच ॥ ३६ ॥

वरदाहं सुरगणा वरं यन्मनसेच्छथ ।

तं वृणुध्वं प्रयच्छामि जगतामुपकारकम् ॥ ३७ ॥

देवा ऊचुः ॥ ३८ ॥

सर्वाबाधाप्रशमनं त्रैलोक्यस्याखिलेश्वरि ।

एवमेव त्वया कार्यमस्मद्वैरिविनाशनम् ॥ ३९ ॥

देव्युवाच ॥ ४० ॥

वैवस्वतेऽन्तरे प्राप्ते अष्टाविंशतिमे युगे ।

शुम्भो निशुम्भश्चैवान्यावुत्पत्स्येते महासुरौ ॥ ४१ ॥

नन्दगोपगृहे जाता यशोदागर्भसम्भवा ।

ततस्तौ नाशयिष्यामि विन्ध्याचलनिवासिनी ॥ ४२ ॥

पुनरप्यतिरौद्रेण रूपेण पृथिवीतले ।

अवतीर्य हनिष्यामि वैप्रचित्तांश्च दानवान् ॥ ४३ ॥

भक्षयन्त्याश्च तानुग्रान् वैप्रचित्तान् महासुरान् ।

रक्ता दन्ता भविष्यन्ति दाडिमीकुसुमोपमाः ॥ ४४ ॥

ततो मां देवताः स्वर्गे मर्त्यलोके च मानवाः ।

स्तुवन्तो व्याहरिष्यन्ति सततं रक्तदन्तिकाम् ॥ ४५ ॥

भूयश्च शतवार्षिक्यामनावृष्ट्यामनम्भसि ।
 मुनिभिः संस्मृता भूमौ सम्भविष्याम्ययोनिजा ॥ ४६ ॥
 ततः शतेन नेत्राणां निरीक्षिष्याम्यहं मुनीन् ।
 कीर्तयिष्यन्ति मनुजाः शताक्षीमिति मां ततः ॥ ४७ ॥
 ततोऽहमखिलं लोकमात्मदेहसमुद्भवैः ।
 भरिष्यामि सुराः शाकैरावृष्टेः प्राणधारकैः ॥ ४८ ॥
 शाकम्भरीति विख्यातिं तदा यास्याम्यहं भुवि ।
 तत्रैव च वधिष्यामि दुर्गमाख्यं महासुरम् ॥ ४९ ॥
 दुर्गादेवीति विख्यातं तन्मे नाम भविष्यति ।
 पुनश्चाहं यदा भीमं रूपं कृत्वा हिमाचले ॥ ५० ॥
 रक्षांसि भक्षयिष्यामि मुनीनां त्राणकारणात् ।
 तदा मां मुनयः सर्वे स्तोष्यन्त्यानम्रमूर्तयः ॥ ५१ ॥
 भीमादेवीति विख्यातं तन्मे नाम भविष्यति ।
 यदारुणाख्यस्त्रैलोक्ये महाबाधां करिष्यति ॥ ५२ ॥

तदाहं भ्रामरं रूपं कृत्वासंख्येयषट्पदम् ।
 त्रैलोक्यस्य हितार्थाय वधिष्यामि महासुरम् ॥ ५३ ॥
 भ्रामरीति च मां लोकास्तदा स्तोष्यन्ति सर्वतः ।
 इत्थं यदा यदा बाधा दानवोत्था भविष्यति ॥ ५४ ॥
 तदा तदावतीर्याहं करिष्याम्यरिसंक्षयम् ॥ ५५ ॥

॥ स्वस्ति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके
 मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये
 नारायणीस्तुतिनामैकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥

द्वादशोऽध्यायः

ॐ देव्युवाच ॥ १ ॥

एभिः स्तवैश्च मां नित्यं स्तोष्यते यः समाहितः ।
 तस्याहं सकलां बाधां शमयिष्याम्यसंशयम् ॥ २ ॥
 मधुकैटभनाशं च महिषासुरघातनम् ।
 कीर्तयिष्यन्ति ये तद्वद्वधं शुम्भनिशुम्भयोः ॥ ३ ॥
 अष्टम्यां च चतुर्दश्यां नवम्यां चैकचेतसः ।
 श्रोष्यन्ति चैव ये भक्त्या मम माहात्म्यमुत्तमम् ॥ ४ ॥
 न तेषां दुष्कृतं किञ्चिद्दुष्कृतोत्था न चापदः ।
 भविष्यति न दारिद्र्यं न चैवेष्टवियोजनम् ॥ ५ ॥
 शत्रुभ्यो न भयं तस्य दस्युतो वा न राजतः ।
 न शस्त्रानलतोयौघात् कदाचित् सम्भविष्यति ॥ ६ ॥

तस्मान्ममैतन्माहात्म्यं पठितव्यं समाहितैः ।
 श्रोतव्यं च सदा भक्त्या परं स्वस्त्ययनं महत् ॥ ७ ॥
 उपसर्गानशेषांस्तु महामारीसमुद्भवान् ।
 तथा त्रिविधमुत्पातं माहात्म्यं शमयेन्मम ॥ ८ ॥
 यत्रैतत्पठ्यते सम्यङ्निन्त्यमायतने मम ।
 सदा न तद्विमोक्ष्यामि सांनिध्यं तत्र मे स्थितम् ॥ ९ ॥
 बलिप्रदाने पूजायामग्निकार्ये महोत्सवे ।
 सर्वं ममैतन्माहात्म्यम् उच्चार्य श्राव्यमेव च ॥ १० ॥
 जानताजानता वापि बलिपूजां यथा कृताम् ।
 प्रतीक्षिष्याम्यहं प्रीत्या वह्निहोमं तथाकृतम् ॥ ११ ॥
 शरत्काले महापूजा क्रियते या च वार्षिकी ।
 तस्यां ममैतन्माहात्म्यं श्रुत्वा भक्तिसमन्वितः ॥ १२ ॥
 सर्वाबाधाविनिर्मुक्तो धनधान्यसमन्वितः ।
 मनुष्यो मत्प्रसादेन भविष्यति न संशयः ॥ १३ ॥

श्रुत्वा ममैतन्माहात्म्यं तथा चोत्पत्तयः शुभाः ।
 पराक्रमं च युद्धेषु जायते निर्भयः पुमान् ॥ १४ ॥
 रिपवः संक्षयं यान्ति कल्याणं चोपपद्यते ।
 नन्दते च कुलं पुंसां माहात्म्यं मम शृण्वताम् ॥ १५ ॥
 शान्तिकर्माणि सर्वत्र तथा दुःस्वप्नदर्शने ।
 ग्रहपीडासु चोग्रासु माहात्म्यं शृणुयान्मम ॥ १६ ॥
 उपसर्गाः शमं यान्ति ग्रहपीडाश्च दारुणाः ।
 दुःस्वप्नं च नृभिर्दृष्टं सुस्वप्नमुपजायते ॥ १७ ॥
 बालग्रहाभिभूतानां बालानां शान्तिकारकम् ।
 संघातभेदे च नृणां मैत्रीकरणमुत्तमम् ॥ १८ ॥
 दुर्वृत्तानामशेषाणां बलहानिकरं परम् ।
 रक्षोभूतपिशाचानां पठनादेव नाशनम् ॥ १९ ॥
 सर्वं ममैतन्माहात्म्यं मम सन्निधिकारकम् ।
 पशुपुष्पाधर्यधूपैश्च गन्धदीपैस्तथोत्तमैः ॥ २० ॥

विप्राणां भोजनैर्होमैः प्रोक्षणीयैरहर्निशम् ।
 अन्यैश्च विविधैर्भोगैः प्रदानैर्वत्सरेण या ॥ २१ ॥
 प्रीतिर्मे क्रियते सास्मिन् सकृदुच्चरिते श्रुते ।
 श्रुतं हरति पापानि तथारोग्यं प्रयच्छति ॥ २२ ॥
 रक्षां करोति भूतेभ्यो जन्मनां कीर्तनं मम ।
 युद्धेषु चरितं यन्मे दुष्टदैत्यनिबर्हणम् ॥ २३ ॥
 तस्मिञ्छ्रुते वैरिकृतं भयं पुंसां न जायते ।
 युष्माभिः स्तुतयो याश्च याश्च ब्रह्मर्षिभिः कृताः ॥ २४ ॥
 ब्रह्मणा च कृतास्तास्तु प्रयच्छन्तु शुभां मतिम् ।
 अरण्ये प्रान्तरे वापि दावाग्निपरिवारितः ॥ २५ ॥
 दस्युभिर्वा वृतः शून्ये गृहीतो वापि शत्रुभिः ।
 सिंहव्याघ्रानुयातो वा वने वा वनहस्तिभिः ॥ २६ ॥
 राज्ञा क्रुद्धेन चाज्ञप्तो वध्यो बन्धगतोऽपि वा ।
 आघूर्णितो वा वातेन स्थितः पोते महाण्वि ॥ २७ ॥

पतत्सु चापि शस्त्रेषु संग्रामे भृशदारुणे ।
 सर्वाबाधासु घोरासु वेदनाभ्यर्दितोऽपि वा ॥ २८ ॥
 स्मरन् ममैतच्चरितं नरो मुच्येत सङ्कटात् ।
 मम प्रभावात्सिंहाद्या दस्यवो वैरिणस्तथा ॥ २९ ॥
 दूरादेव पलायन्ते स्मरतश्चरितं मम ॥ ३० ॥

ऋषिरुवाच ॥ ३१ ॥

इत्युक्त्वा सा भगवती चण्डिका चण्डविक्रमा ॥ ३२ ॥
 पश्यतां सर्वदेवानां तत्रैवान्तरधीयत ।
 तेऽपि देवा निरातङ्काः स्वाधिकारान्यथा पुरा ॥ ३३ ॥
 यज्ञभागभुजः सर्वे चक्रुर्विनिहतारयः ।
 दैत्याश्च देव्या निहते शुम्भे देवरिपौ युधि ॥ ३४ ॥
 जगद्विध्वंसके तस्मिन् महोग्रेऽतुलविक्रमे ।
 निशुम्भे च महावीर्ये शेषाः पातालमाययुः ॥ ३५ ॥

एवं भगवती देवी सा नित्यापि पुनः पुनः ।
 सम्भूय कुरुते भूप जगतः परिपालनम् ॥ ३६ ॥
 तथैतन्मोह्यते विश्वं सैव विश्वं प्रसूयते ।
 सा याचिता च विज्ञानं तुष्टा ऋद्धिं प्रयच्छति ॥ ३७ ॥
 व्याप्तं तथैतत्सकलं ब्रह्माण्डं मनुजेश्वर ।
 महादेव्या महाकाली महामारीस्वरूपया ॥ ३८ ॥
 सैव काले महामारी सैव सृष्टिर्भवत्यजा ।
 स्थितिं करोति भूतानां सैव काले सनातनी ॥ ३९ ॥
 भवकाले नृणां सैव लक्ष्मीर्वृद्धिप्रदा गृहे ।
 सैवाभावे तथालक्ष्मीर्विनाशायोपजायते ॥ ४० ॥
 स्तुता सम्पूजिता पुष्पैर्गन्धधूपादिभिस्तथा ।
 ददाति वित्तं पुत्रांश्च मतिं धर्मे गतिं शुभाम् ॥ ४१ ॥

॥ स्वस्ति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके
मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये भगवती वाक्यं
द्वादशोऽध्यायः ॥ १२ ॥

त्रयोदशोऽध्यायः

ॐ ऋषिरुवाच ॥ १ ॥

एतत्ते कथितं भूप देवीमाहात्म्यमुत्तमम् ।
एवंप्रभावा सा देवी ययेदं धार्यते जगत् ॥ २ ॥
विद्या तथैव क्रियते भगवद्विष्णुमायया ।
तया त्वमेष वैश्यश्च तथैवान्ये विवेकिनः ॥ ३ ॥
मोह्यन्ते मोहिताश्चैव मोहमेष्यन्ति चापरे ।
तामुपैहि महाराज शरणं परमेश्वरीम् ॥ ४ ॥
आराधिता सैव नृणां भोगस्वर्गापवर्गदा ॥ ५ ॥

मार्कण्डेय उवाच ॥ ६ ॥

इति तस्य वचः श्रुत्वा सुरथः स नराधिपः ॥ ७ ॥
प्रणिपत्य महाभागं तमृषिं संशितव्रतम् ।

निर्विण्णोऽतिममत्वेन राज्यापहरणेन च ॥ ८ ॥
जगाम सद्यस्तपसे स च वैश्यो महामुने ।
संदर्शनार्थमम्बाया नदीपुलिनमास्थितः ॥ ९ ॥
स च वैश्यस्तपस्तेपे देवीसूक्तं परं जपन् ।
तौ तस्मिन् पुलिने देव्याः कृत्वा मूर्तिं महीमयीम् ॥ १० ॥
अर्हणां चक्रतुस्तस्याः पुष्पधूपाग्नितर्पणैः ।
निराहारौ यतात्मानौ तन्मनस्कौ समाहितौ ॥ ११ ॥
ददतुस्तौ बलिं चैव निजगात्रासृगुक्षितम् ।
एवं समाराधयतोस्त्रिभिर्वर्षैर्यतात्मनोः ॥ १२ ॥
परितुष्टा जगद्धात्री प्रत्यक्षां प्राह चण्डिका ॥ १३ ॥

देव्युवाच ॥ १४ ॥

यत्प्रार्थ्यते त्वया भूप त्वया च कुलनन्दन ।
मत्तस्तत्प्राप्यतां सर्वं परितुष्टा ददामिते ॥ १५ ॥

मार्कण्डेय उवाच ॥ १६ ॥

ततो वब्रे नृपो राज्यमविभ्रंश्यन्यजन्मनि ।
अत्रैव च निजं राज्यं हतशत्रुबलं बलात् ॥ १७ ॥
सोऽपि वैश्यस्ततो ज्ञानं वब्रे निर्विण्णमानसः ।
ममेत्यहमिति प्राज्ञः सङ्गविच्युतिकारकम् ॥ १८ ॥

देव्युवाच ॥ १९ ॥

स्वल्पैरहोभिर्नृपते स्वं राज्यं प्राप्स्यते भवान् ॥ २० ॥
हत्वा रिपूनस्खलितं तव तत्र भविष्यति ॥ २१ ॥
मृतश्च भूयः सम्प्राप्य जन्म देवाद्विवस्वतः ॥ २२ ॥
सावर्णिको मनुर्नाम भवान्भुवि भविष्यति ॥ २३ ॥
वैश्यवर्यं त्वया यश्च वरोऽस्मत्तोऽभिवाञ्छितः ॥ २४ ॥
तं प्रयच्छामि संसिद्धयै तव ज्ञानं भविष्यति ॥ २५ ॥

मार्कण्डेय उवाच ॥ २६ ॥

इति दत्त्वा तयोर्देवी यथाभिलषितं वरम् ।
 बभूवान्तर्हिता सद्यो भक्त्या ताभ्यामभिष्टुता ॥ २७ ॥
 एवं देव्या वरं लब्ध्वा सुरथः क्षत्रियर्षभः ।
 सूर्याज्जन्म समासाद्य सावर्णिर्भविता मनुः ॥ २८ ॥
 इति दत्त्वा तयोर्देवी यथाभिलषितं वरम् ।
 बभूवान्तर्हिता सद्यो भक्त्या ताभ्यामभिष्टुता ॥
 एवं देव्या वरं लब्ध्वा सुरथः क्षत्रियर्षभः ।
 सूर्याज्जन्म समासाद्य सावर्णिर्भविता मनुः ॥
 । क्लीं ॐ ।

॥ श्रीसप्तशतीदेवीमाहात्म्यं समाप्तम् ॥

॥ ॐ तत् सत् ॐ ॥

॥ स्वस्ति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे
 देवीमाहात्म्ये सुरथवैश्ययोर्वरप्रदानं नाम
 त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥

॥ अथ देवीसूक्तम् ॥

ॐ अहं रुद्रेभिर्वसुभिश्चराम्यह-
 मादित्यैरुत विश्वदेवैः ।
 अहं मित्रावरुणोभा बिभर्म्यह-
 मिन्द्राग्नी अहमश्विनोभा ॥ १ ॥
 अहं सोममाहनसं बिभर्म्यहं
 त्वष्टारमुत पूषणं भगम् ।
 अहं दधामि द्रविणं हविष्मते
 सुप्राव्ये यजमानाय सुन्वते ॥ २ ॥
 अहं राष्ट्री सङ्गमनी वसूनां
 चिकितुषी प्रथमा यज्ञियानाम् ।

तां भा देवा व्यदधुः पुरुत्रा
 भूरिस्थात्रां भूयविशयन्तीम् ॥ ३ ॥
 मया सो अन्नमत्ति यो विपश्यति
 यः प्राणिति य ईं शृणोत्युक्तम् ।
 अमन्तवो मां त उपक्षियन्ति
 श्रुधि श्रुत श्रद्धिवं ते वदामि ॥ ४ ॥
 अहमेव स्वयमिदं वदामि जुष्टं
 देवेभिरुत मानुषेभिः ।
 यं कामये तं तमुग्रं कृणोमि
 तं ब्रह्माणं तमृषिं तं सुमेधाम् ॥ ५ ॥
 अहं रुद्राय धनुरा तनोमि
 ब्रह्मद्विषे शरवे हन्तवा उ ।
 अहं जनाय समदं कृणोम्यहं
 द्यावापृथिवी आ विवेश ॥ ६ ॥

अहं सुवे पितरमस्य मूर्धन्
 मम योनिरप्स्वन्तः समुद्रे ।
 ततो वि तिष्ठे भुवनानु विश्वो-
 तामूं द्यां वर्ष्मणोप स्पृशामि ॥ ७ ॥
 अहमेव वात इव प्र वाम्या-
 रभमाणा भुवनानि विश्वा ।
 परो दिवा पर एना पृथिव्यै-
 तावती महिना सं बभूव ॥ ८ ॥

॥ इति ऋग्वेदोक्तं देवीसूक्तं समाप्तम् ॥
 ॥ ॐ तत् सत् ॐ ॥

॥ अथ अपराधक्षमापणस्तोत्रम् ॥

ॐ अपराधशतं कृत्वा जगदम्बेति चोच्चरेत् ।
 यां गतिं समवाप्नोति न तां ब्रह्मादयः सुराः ॥ १ ॥
 सापराधोऽस्मि शरणं प्राप्तस्त्वां जगदम्बिके ।
 इदानीमनुकम्प्योऽहं यथेच्छसि तथा कुरु ॥ २ ॥
 अज्ञानाद्विस्मृतेभ्रान्त्या यन्न्यूनमधिकं कृतम् ।
 तत्सर्वं क्षम्यतां देवि प्रसीद परमेश्वरि ॥ ३ ॥
 कामेश्वरि जगन्मातः सच्चिदानन्दविग्रहे ।
 गृहाणार्चामिमां प्रीत्या प्रसीद परमेश्वरि ॥ ४ ॥
 सर्वरूपमयी देवी सर्वं देवीमयं जगत् ।
 अतोऽहं विश्वरूपां त्वां नमामि परमेश्वरीम् ॥ ५ ॥

यदक्षरं परिभ्रष्टं मात्राहीनञ्च यद्भवेत् ।
पूर्णं भवतु तत् सर्वं त्वत्प्रसादान्महेश्वरि ॥ ६ ॥
यदत्र पाठे जगदम्बिके मया
विसर्गाबिन्दुक्षरहीनमीरितम् ।
तदस्तु सम्पूर्णतमं प्रसादतः
सङ्कल्पसिद्धिश्च सदैव जायताम् ॥ ७ ॥
यन्मात्राबिन्दुबिन्दुद्वितयपदपदद्वन्द्ववर्णादिहीनं
भक्त्याभक्त्यानुपूर्वं प्रसभकृतिवशात् व्यक्तमव्यक्तमम्ब ।

मोहादज्ञानतो वा पठितमपठितं साम्प्रतं ते स्तवेऽस्मिन्
तत् सर्वं साङ्गमास्तां भगवति वरदे त्वत्प्रसादात् प्रसीद ॥ ८ ॥
प्रसीद भगवत्यम्ब प्रसीद भक्तवत्सले ।
प्रसादं कुरु मे देवि दुर्गे देवि नमोऽस्तु ते ॥ ९ ॥

॥ इति अपराधक्षमापणस्तोत्रं समाप्तम् ॥

॥ ॐ तत् सत् ॐ ॥